

MØNNU

Tire ten mønnu, nu sun sǿmǿ nge me tǿnu u koo ka win wǿaru diisina, kpa u maa ka Gusunǿ sǿ handunia ye sǿ. Nin gari gbiikii yi sun yaayasiama yi mǿ, à n kī a n bwisi mǿ, a de a gina Gusunǿ nasia. Tire ten gari yi ñ ka sǿaru tǿna yǿ. Yi maa gerumǿwa nge me tǿnu u ko n ka daa gea mǿ. Meya yi maa sun sǿsimǿ ye Isireliban guro guro yerukobu ba nǽ bwisigiba koo ko gǿanu nù n bu deema. Gari yin gǽ yi ka tǿnu ka win kurǿ ka win bibun wǿasinaa yǿ ka sere maa win berusebu. Yin dabinu yi sun keu mǿ su ka daa gea kasu nge tii kawabu ka temanabu ka nge me tǿnu u koo ka sǿaro garisi tǿnu.

Tire ten kpunaa

1. Ba bwisi tǿmamǿ, wiru 1n di sere wiru 9.
2. Salomǿ ka bwisigibu gabun mønnu, wiru 10n di sere wiru 29.
3. Bwisi bwese bweseka, wiru 30n di sere wiru 31.

¹ Dafidin bii, Salomǿ, wi u sǿa Isireliban sunǿ, win mǿnna.

Mønnon arufaani

² Mǿn ni sǿra tǿnu koo bwisi ka yǽru wa kpa gari yi yi tubum sǽ yi nùn yeeri. ³ Nu koo nùn bwisi gee sǿsi kpa u ko ye n sǿa dee dee weesu ka taki sariru sǿ. ⁴ Nu koo laakari sarirugii ko laakarigii, kpa nu aluwaasi yǽru ka bwisi kǽ. ⁵ Niya nu koo maa bwisigiin bwisi sosi, kpa nu yǽrugii kpara ⁶ u ka mǿnnun tubusianu ka bwisigibun gari tubu.

⁷ À n kī a n bwisi mǿ, a de a gina Gusunǿ nasia. Domi wi u ra bwisi ka sǽyasiabu atafiiru ko, u sǿawa gari bǿkǿ.

Ba aluwaasiba bwisi kǽmǿ

⁸ Wunε, nen bii durǎbu, a wunen baaban sǎsiru nǎwǎ, kpa a ku ra wunen meron gere yina. ⁹ Ya koo de wunen daa yu wǎra nge mε furǎ burǎ ka wura ra wasi buraru kue. ¹⁰ Wunε, nen bii durǎbu, tǎn kǎsobu bǎ n nun kǎkirimǎ, a ku ra wura. ¹¹ Bǎ n gerua ba nεε, a na a ka bu da i tǎmbu samba ko i bu sǎsuku baa bǎ kun gǎanu kue, ¹² i bu go yande nge mε gǎribun wǎa yeru ta ra tǎnu mwe wasiru. I bu mwa nge wǎru bǎkǎ ge ga tǎnu samba kua u wǎri. ¹³ I ko arumani bwese bweseka wa i dam diima i yibia bεen diaǎ. ¹⁴ A na a ka bu menna, kpa i bεen mǎru kpuro doke bǎǎ teeru sǎǎ. ¹⁵ Wunε, nen bii durǎbu, a ku ka tǎn ben bweseru swǎina. A ku ben yira du. ¹⁶ Ben naasu sǎu bu ka kǎsa ko. Ba maa sende bu ka tǎnun yem yari. ¹⁷ Gunǎ ge a yina beriammε, gǎ n nun mεera, kama a berimǎ. ¹⁸ Adama tǎn be, ba tii yina beriammε, ba koo maa mwaara ye sǎǎ. ¹⁹ Nge meya n sǎa ka baawure wi u dukian kǎru mǎ. Be ba tii ye wǎ, bera ya ra go.

A ku bwisi kǎru yina

²⁰ Bwisi yi gbǎramǎ tǎwǎ, yi nǎǎgiru sue wuun batuma sǎǎ. ²¹ Yi gbǎramǎ swaa keenanǎ yi yin gari kparamǎ mi wirugiba ra menna, ²² yi mǎ, bεε laakari sariba, sere domma i kǎ i n wǎa bwisi sariru sǎǎ. Bεε yaako kowobu, sere domma i ko n nuku dobu mǎ bεen yaako kobu sǎǎ, kpa bεε gari bakasu i n yǎru tusa. ²³ I gǎsirama i nen gerusibu nǎ. Kon bεε nen hunde wǎ, kpa n ka bεε nen yǎru bǎnu ko. ²⁴ Wee, na bεε soka, i ñ wure. Na bεε nǎma gǎri, goo kun nε. ²⁵ I nen bwisi kǎru kpuro yina, i ñ maa nen gerusibu kǎ. ²⁶⁻²⁷ Yen sǎna, bεen wahala sǎǎ, sanam mε berum bεε mwa nge guru woo bǎkǎ, ma wahala ya seewa nge woo guna ya ka nuku sankiranu ka tǎya na, nen tii kon bεε yǎε kpa n bεε yaakorǎ ko. ²⁸ Sanam meya i ko man soku, adama na ñ bεε wurarimǎ. I ko man kasu, i ñ maa man wasi. ²⁹ Domi i yǎru tusa, i ñ kǎ i Yinni Gusunǎ nasia. ³⁰ I

ñ nen bwisi kēru wure, ma i nen gerusibu atafiiru kua.
³¹ Yen sɔ̄, i ko bɛɛn himba ka bɛɛn kookoosun are di i debu.
³² Laakari sariban bwisi kēɛ yinabu koo de bu gbi. Gari
 bakasun biti sarira dera ba kam m̀. ³³ Adama wi u nen
 gari swaa daki, win bwēra ko n kpī. U ñ ko n maa wurure
 kōsa gaan berum s̄.

Bwisi yi ra kōsa gbarewa

2

- ¹ Nen bii, a nen s̄ɔ̄siru wuro,
 kpa a nen wooda nene wunen ḡɔ̄ruo.
² A bwisin s̄ɔ̄siru swaa dakio.
 A kookari koowo yu ka nun yeeri.
³ A bwisi kasuo,
 kpa a laakari naa gira.
⁴ A ye kpuro kasuo nge sii geesu,
 ñ kun mɛ nge arumani ye ya berua.
⁵ À n kua mɛ, kaa tubu
 nge mɛ kaa ka Gusunɔ̄ nasia,
 kpa a ǹn gia.
⁶ Yinni Gusunɔ̄wa u ra t̄nu bwisi wē.
 Wiya u ra maa ǹn yēru ka laakari wē.
⁷ U ra taare sarirugibu nasara wē,
 kpa u n be ba gem swīi kōsu nge t̄r̄eru.
⁸ U ra be ba ku ra ben berusebu kōsa kue kōsu,
 kpa u wigii be ba ǹn mem n̄ɔ̄wɛ kp̄ara.
⁹ Nen bii, à n nen gari wura, kaa gem tubu.
 Kaa n yē ye ya s̄a dee dee.
 Ye kpurowa ya koo de a n gea m̀.
¹⁰ Kaa n bwisi m̄, kpa yēru tu nun nuku dobu wē.
¹¹ Bwisi ka laakari ya koo nun kōsu,
¹² kpa yu ka nun gbara swaa kōsan di,
 kpa yu nun yara gari kōsigiin n̄man di,
¹³ ka sere maa be ba swaa gea derin min di,

ba swaa kōsa swīi.

¹⁴ Kōsan kobu bu ra bu nuku dobu wē,
kpa ba n yēerimō toranun sō.

¹⁵ Ben swēε ka ben sanu sanusu ku ra n dēere.

¹⁶ Nge meya yi koo maa de a kurō tuko duka suuri
wi u nun kōkirimō ka gari dori.

¹⁷ Wi, wi u win durō gbiikoo yina,
u arukawani duari ye u ka nūn bōkua Gusunōn wuswaaō.

¹⁸ Ma win yenu ga gōō dōō,
win swēε yi ka nūn dōō gōribun wāa yerō.

¹⁹ Tōn durō wi u da win mi, u ku ra wurame.
U ku ra maa wāarun swaa wa.

²⁰ Ñ n men na, a gemgibun swaa swīiyo.

A ben daa saario.

²¹ Domi gemgibu ka taare sarirugibu

ba ko n wāa n ka te tem me sōō.

²² Adama tōn kōsobu ka mem nōō saribara
ba koo wuna min di.

Gusunōn geren mem nōōbu

sōōra bwisi wāa

3

¹ Nen bii, a ku nen sōōsinu duari. A nen woodaba nenuō.

² Yera ya koo de wunen wāaru tu denya, kpa a n wāa bōri
yendu sōō. ³ A de a gea ko kpa a n sāa naanegii. A ye

kpuro sebuo wīirō nge wuran saba, kpa a de ya n wāa
wunen gōruō. ⁴ Saa ye sōōra kaa n beere mō Gusunō ka

tōmbun wuswaaō. ⁵ A Gusunō wunen Yinni naane koowo
ka gōru tia a kun tāsā wunen tiin yēru sōō. ⁶ A de a n win

bwisikunu mō wunen kookoosu kpuro sōō, kpa u wunen
swaa sōme. ⁷ A ku tii mēeri bwisigii. A Yinni Gusunō

nasio kpa a kōsa suuri. ⁸ Yera ya koo ko wunen wasin
bwāa dobu ka wunen kukunun dam. ⁹ Ye a mō kpuro

sōō, a gbiiyo a Yinni Gusunō win bōnu wē. Nge meya kaa

ka nùn bēere wē. ¹⁰ Sanam mēya wunen biranu nu koo dīanu yibu kpa wunen tam mu n kpā sere a ayeru bia mi kaa doke. ¹¹ Wune nen bii durǎbu, a ku Yinni Gusunǎn gerusibu garisi taare. A ku maa win sēyasiabu mēeri nge toraru. ¹² Domi wi u kī, wiya u ra sēyaside, nge mē tundo wi u win bii kī ka gem, u ra ko.

Bwisi ka doo nǎoru

¹³ Doo nǎrugiiwa wi u bwisi dǎba, ma u yēru kasu u wa. ¹⁴ Domi bwisi yi are mǎ n sii geesu ka wuragii kere. ¹⁵ Yin bēere ya kpā ya bura yānu kpuro kere. Ye ba ra kasu kpuro sǎw, gāanu sari ni kaa ka yi weesina. ¹⁶ Bwisi yin nǎm geuǎ, hunde dakaawa ya wāa mi. Yin nǎm dware maa, arumani ka bēerewa ya wāa mi. ¹⁷ Bwisi yi koo nun alafia wē, kpa a n bǎri yendu mǎ wunen wāarun swēe kpuro sǎw. ¹⁸ Be ba yi mwa, yi bu wāaru wēemǎ. Doo nǎrugiba be ba yi neni kem kem. ¹⁹ Bwisiya Yinni Gusunǎ u ka handunia taka kua. Win yēra u ka wǎllu kua. ²⁰ Win bwisi yin saabuwa nim mu ka kuramǎ tem di, ma guru winu nu demǎ gura nemǎ.

Yinni Gusunǎwa

u bwisigii kǎsu

²¹ Nen bii, a bwisi ka laakari nenuǎ, a ku de yen gaa yu nun kisirari. ²² Ya koo nun wāa geeru ka bēere wē. ²³ Kaa kpī a sī ka toro sindu, a n sokuramǎ. ²⁴ À n kpuna wǎkuru, berum kun nun mǎ. Kaa dweeyawa ka bǎri yendu. ²⁵ A n kaa n maa ka gāanu nande ni nu koo nun deema subaru, n kun mē tǎn kǎso wi u koo nun wǎrima. ²⁶ Domi Yinni Gusunǎ u koo nun kǎsu. U koo nun gbara yēri kpuron di.

A wunen tǎnusi kīǎ

²⁷ Wi n weene a gea kua, à n yen dam mǎ, a ye koowo. ²⁸ Wunen beruse ù n nun gāanu kana ni kaa kpī a nùn kē mii mii, a ku nēe, u doo sere sia. ²⁹ A ku wi u nun naane

sāa kōsa bwisikusi. ³⁰ A ku ka goo sanna kam u kun nun kōsa kue. ³¹ A ku tǎn kōsobun daa kīa, a ku maa ben yira swīi. ³² Domi Yinni Gusunǎ u tǎn kōsobu tusa, adama u ra gemgibu ko win bǎrǎba. ³³ U ra tǎn kōsobun yenusu bǎrusiwa, kpa u gemgibugisu domaru kua. ³⁴ Be ba ra nǎn yaakorɔ ko, beya u ra maa yaakorɔ ko. Adama be ba tii kawe, beya u ra durom kue. ³⁵ Bwisigibu ba koo bǎεε wa, kpa gari bakasu su sekuru wa.

Bwisin arufaani

4

¹ Bǎε bibu, i swaa dakio kiro ye bǎen tundo u bǎε mǎ. I swaa tem kpīiyǎ kpa i wa i bwisi ko. ² Domi bwisi geeya na bǎε kēmǎ. Yen sǎ, i ku nen sǎsinu yina. ³ Sanam mǎ nen tii na sāa bii, na wāa nen tundon bǎkuǎ, ma na sāa nen meron bii teereru, ⁴ nen tundo u man keu kua u nǎε, n win gari nenuǎ. N win woodaba mem nǎǎwǎ, kpa n wa na n wāa. ⁵ N bwisi ka laakari nenuǎ, n ku win gere duari, ⁶ n ku bwisi yǎsu, yi koo man somi. N yi kīǎ, yi koo man kōsu. ⁷ Gāa ni kon naa gira sǎǎ, bwisiya yi kpuro kere. Ñ n men na, n yi kasuo ka ye na mǎ kpuro. ⁸ N bwisi kīǎ, yi koo de n ko tǎn boko. N yi tii bǎkasio, nge kuro kīnasi, yi koo de n bǎεε wa. ⁹ Yi ko n sāawa nge sina furǎ nen wirǎ.

A ku tǎn kōsobun daa saari

¹⁰ Nen bii, a swaa dakio a nǎ ye na nun sǎǎmǎ. À n ye wura, wunen wāaru ta koo daka da. ¹¹ Na nun sǎǎsimǎwa nge mǎ kaa ka bwisi dendi. Na nun sǎǎsimǎwa nge mǎ kaa ka gem swīi. ¹² Saa ye sǎǎ, kaa sīwa a kun sokure. À n duka mǎ, gāanu kun maa nun ganumǎ wunen swaa sǎǎ. ¹³ Sǎǎsi te ba nun kua mi, a ku tu yǎsu. A tu nenuǎ kem kem, domi tera ta sāa wunen wāarun nuuru. ¹⁴ A ku tǎn kōsobun daa saari. A ku maa ben yira swīi. ¹⁵ A ye derio, a ku ye swīi. A ye duka suurio n toma. ¹⁶ Domi

bà kun kōsa kue, ba ku ra dweeye. Bà kun goo torari, ba ku ra dom wa. ¹⁷ Kōsan koba bu ra n sãa nge ben dīanu ka ben tam. ¹⁸ Gemgibun kookoosu su ra n sãawa nge bururun sōo yana ye ya ra n dēeramō sere sōo u ka ye mam mam. ¹⁹ Adama tōn kōsobun kookoosu su sãawa nge yam wōkuru. Ba ñ yē yèn sō ba sokuramō.

A de wunen kookoosu su n wã

²⁰ Nen bii, a nen gari nōowō. A swaa tem kpīiyō a nō bwisi yi kon nun kē. ²¹ A ku yi atafiiru ko. A yi nenuō wunen gōrun sōowō. ²² Domi wi u yi mwa, yi koo nūn wāaru ka bwāa dobu wē. ²³ A de a n tii se ka bwisiku ni a mō wunen tii tii sōo, domi niya nu kpuro kere, niya nu wunen wāaru kpare. ²⁴ A ku de weesu ka gari kankam yen gaa yu yari wunen nōon di. ²⁵ A de a n mēera ye a naa gire. A ku wuswaa sīiya. ²⁶ A de a n yē swaa ye kaa kpe, kpa a n yē ma ya sãawa swaa gea. ²⁷ A ku yen gam gera. A toraru duka suurio.

Kirō sakararun sō

5

¹ Nen bii, a nen gari bwisigii ka laakarigii swaa dakio a nō. ² Saa ye sōora, kaa gia nge me kaa ka sī dee dee. Wunen gari koo sōosi ma a yēru mō. ³ Domi kurō tanōn gari yi ra n dowā nge tim kpa yi n kokumō nge gum yarum. ⁴ Adama amen biru, yi ra sosiewa nge gbiri kondu, kpa yi tōnu mēera ko nge takobi ye ba dēera biru ka wuswaaō. ⁵ Gōowa win kookoosu ra ma, kpa su ka nūn da sere siki wōruō. ⁶ U ku ra swaa mwe ye ya koo nūn wāaru wē. U ra n torewa u kun ka baaru. ⁷ Tē, nen bii, a man swaa dakio. A ku nen gari atafiiru ko. ⁸ A de a ka kurō win bweserun swaa tonda. A ku da win dii kōnnōwō a sere nēe, kaa du win dirō. ⁹ Kpa a ku ra tii goo nōmu beria, kpa wōnwōndu sarirugii u nun go. ¹⁰ Saa ye, kpa tōn tukobu

bu wunen arumani gura, kpa bu wunen sãmburun are di. ¹¹ Sanam me wunen dam mu kpa, a gõ turuku sãa, kpa a n wuri mð nge gbeeku yaa. ¹² Saa ye sã, kpa a nee, mban sãna a bwisi kãru atafiiru kua, a ñ yi mem nõwe. ¹³ A ñ wunen bwisi kãobun gere wure, a ben gari atafiiru kua. ¹⁴ Tẽ, wee, a sekuru wõrim dõ tãmbu kpuron wuswaa.

A wunen kurõ kã

¹⁵ Wunen kurõ u sãawa nge bwia yèn nim mu dẽere. A ye tãnan nim nõruo. ¹⁶ A ku de yen nim mu n kokumõ swee sã ka wuun batumaba sã. ¹⁷ A de mu n wãa wunẽ turon sã. A ku de gabu bu ka nun mu bõnu ko. ¹⁸ A de nuku dobu bu n wãa wunẽ ka wunen kurõ gbiikoon wãasinaa sã. ¹⁹ U sãawa kurõ burõ nge nem taakõ. A de win wasi yi n da nun nuku dobu wẽ, kpa win kãru ta n nun neni baadomma. ²⁰ Nen bii, mban sãna kaa n goon kurõn bine mõ. Mban sãna kaa n nuku dobu kasu goon kurõn mi. ²¹ A de a n yẽ ma Yinni Gusunõ u tõnu baawuren daa mẽera, u baawuren sanu sanusu waamõ. ²² Tõn kãso u ra wõriwa win toraru sã, kpa nu nùn mwa nge yina. ²³ U koo kam kowa domi u kpãna u tii nene. Win wiira kookoosu su koo nùn go.

A ku tii doke goon dibu sã

6

¹⁻² Nen bii, à n tii dõra a nee, kaa goon dibu sãbe, ma wunen gari yi nun yina mwa, ³ a duawa mi dibugii win nõma sã. Yen sã, a doo a nùn wa kpa a nùn suuru kana, a tii yakia win nõman di. ⁴ A ku nee, kaa gina kpuna a wẽrawa a sere da a nùn suuru kana. ⁵ A tii yakio kpa a n tii mõ nge me nem taakõ ka gunõ nu ra kisire taason yinan di.

Ba yikuro kirõ mð

⁶ Wunɛ yikuro, a doo a tamminu mɛɛri. A nin sǎmburu laakari koowo kpa a wa a bwisi ko. ⁷ Nu ñ sunɔ mɔ, nu ñ maa kparo mɔ, mɛya nu ñ maa wirugii mɔ, ⁸ adama nu ra nin dīanu kasu nu yi gɛɛbun sanam ka sɔɔ sārɛrun saa. ⁹ Wunɛ yikuro, sere domma kaa n kpī. Domma kaa dom se. ¹⁰ Wee, à n dom yībura a dweeya ka nǎm gbinnaa fiiko, ¹¹ sǎaru ta koo nun deema subaru sɔɔ nge gbɛnɔ, kpa gɔɔru tu nun wǎri nge swaa dio.

Tɔn kɔson daa

¹² Wi u gari weesugii kpara, u sǎawa wi u kun garu mɔ, ka tɔn bereteke. ¹³ U ra tɔmbu nǎni yāakinu kue, kpa u yīreru ko ka naasu, ka maa nǎma, u ka bu nǎni wōke. ¹⁴ Kɔsan koba bu ra n nùn neni, kpa u n yen sɔɔru mɔ baadomma u n sannɔsu seeyamɔ. ¹⁵ Yen sǎna asɔɔ ya koo nùn deema subaru sɔɔ, kpa n kun koore bu nùn seeya.

Ye Yinni Gusunɔ u tusa

¹⁶⁻¹⁹ Gǎanu nǎba tia Yinni Gusunɔ u tusa, u ku ra nu waabu kǎ. Niya,
tii suabun kookoosu,
ka weesu,
ka tɔn dɛɛron goberu,
ka kɔsan himba,
ka daa kɔsan kīru,
ka tɔnu gari manibu.
Gǎanu nǎba yiruse mam wǎa. Niya,
tɔn gbinnaa berusebun suunu sɔɔ.

Kirɔba sakararun sɔ

²⁰ Nɛn bii durɔbu, a wunen tundon gere mɛm nǎwɔ, kpa a ka wunen mɛron sɔɔsiru sǎmburu ko. ²¹ A n ye kpuro neni baadomma wunen gɔruɔ, kpa a ye doke wīrɔ nge wura. ²² Ya koo nun kpara wunen sanu sanusu sɔɔ, kpa yu nun kɔsu wunen kpɛn yerɔ. Ya koo maa nun bwisi kɛ à n dom yanda. ²³ Domi gere ye, ya sǎawa nge fitila, ma

sǎosi te, ta sǎa nge yam bururam. Ben kirǎ ya ra maa nun wǎaruun swaa sǎosiwa. ²⁴ Ya koo nun gbara kurǎ tanǎn nǎman di. Ya koo nun yara win gari dorin di. ²⁵ A ku kurǎ win bweseru binε ko win buram sǎ. A ku de u nun kǎkiri ka win durǎ nǎni. ²⁶ Kaa kpī a kurǎ tanǎ wa ka gobi fiiko, adama à n ka kurǎ mǎro kpuna, wunen wǎaru kpurowa kaa bia. ²⁷ Kaa kpī a dǎo kpēε bǎro wunen yǎnu nu kun dǎo mwaare? ²⁸ Kaa kpī a sī dǎo gēε wǎllǎ wunen naasu su kun dǎo mwaare? ²⁹ Nge mēya a ñ kpē a goon kurǎ baba ba kun nun sεyasie. ³⁰ Goo ù n dīanu gbena yèn sǎ gǎora nùn mǎ, ba ku ra nùn gǎburu wa. ³¹ Ka mε, u koo kǎsiawa n kere ye u gbena. Ye u mǎ win yenuǎ kpuro, yera u koo wē. ³² Adama wi u tǎn kurǎ kǎkura u ka nùn sakararu kua, u sǎawa gari bǎkǎ. Domi wi u yen bweseru mǎ, wiya u koo kam ko. ³³ Ba koo nùn so kpa u bεεε bia. Sekuru sǎora u ko n wǎa baadomma. ³⁴ Kpannasira koo de kurǎ win durǎ u mǎru se. U koo yǎro mǎru kǎsiawa u kun win wǎnwǎndu kue. ³⁵ U ñ gǎanu mwaamǎ kǎsire, u ñ maa suuru mǎ, baa bà n nùn kēnu taasi.

Kirǎ kurǎ sakara kowon sǎ

7

¹ Wunε nen bii durǎbu, a nen gari nenuǎ, kpa a ku ra nen gere duari. ² A nen gere mem nǎwǎo kpa a wa a wǎaru di. A nen sǎosiru laakari koowo nge mε tǎnu ra n win nǎni laakari sǎa. ³ A tu nenuǎ kem kem kpa a tu yore wunen gǎruǎ. ⁴ A bwisi sǎwǎo a nεε, wuna nen sesu, kpa a laakari soku wunen bǎro. ⁵ Ye yiru ye, ya koo nun gbara gabun kurǎbun min di be ba ra tǎnu fufu ko.

⁶ Sǎo teeru na yam mēra nen dirun fεnentin di. ⁷ Na gari bǎkǎ goo wa aluwaasi laakari sarirugibun suunu sǎo. ⁸ U sarǎ u dǎo wuu suunuǎ mi kurǎ sakara kowo goo u wǎa. Ma u kpa ka win yenun bǎkuǎ, u sīimǎ tēeru sǎo, ⁹ saa yoki yam bereberebun di sere n ka kua wǎkuru. ¹⁰ Wee,

kurə wi, u ka nùn yinna, u kurə tanə yānu sebua. Bwisi kōsi wāa win gōruə. ¹¹ U sāawa sekuru sari ka gari sunə. U ku ra sine win yenuə. ¹² U ra n wāawa təwə, gasə swēyə, gasə swaa keenanə, gasə maa yaburə. ¹³ U nùn gaba u bəkasi u ka nùn nəə sōsuna, ma u nùn gari sōwa ka sekuru sariru u nē, ¹⁴ u win siarabun yākuru kua. Tōō tera u ten nəə mwēru yibia. ¹⁵ Yen sōna u yarima bu ka waana, u maa nùn wa. ¹⁶ U beku buranu terie win kp̄in yerə ni ba wesa ka Egibitigibun wē. ¹⁷ U turare bwese bweseka nubu durorugia yēka kp̄inu wəllə. ¹⁸ U na bu ben kīru ko sere ka sisiru bururə, kpa ba n bəkasi nē ka nuku dobu. ¹⁹ Domi win durə sari yenuə. U sanum da n toma. ²⁰ Gobi yi u doke bəərə u ka da, yi kpā. Suru koo tarum ko u sere wurama. ²¹ Ka gari dori yiya u nùn gawa, ma u nùn kamia. ²² Mii mii, ma u nùn swī nge naa ye ba də bu go, n̄ kun mē kpa sa ye ya duka də yu yina mwaara, ²³ n̄ kun mē gunə ge ga wəriə taa sə. Ga n̄ yē gəwa ga də, sere saa ye sēu ga gen səndu saka.

²⁴ N̄ n men na, nen bii durəbu, a man swaa dakio kpa a nen nəon gari nə. ²⁵ A ku de wunen gōru gu gere kurə win bweserun mi. A ku ra wunen swaa tora a nùn swī. ²⁶ Domi win sōna tən dabinu wəruka, mēya u ben dabinu go. ²⁷ Win dira sāawa gəribun wāa yerun swaa.

Bwisi yi tambu nəogiru sue

8

¹ I swaa dakio.

Bwisi yi gbāramə, yēru ta nəogiru sue.

² Yi yō gungunu wəllə swaa baarə ka swaa keenanə.

³ Yi gbāramə gambon bəkuə wuun duu yerə

mi ba ra siribu ko, yi m̄,

⁴ bē tambu, bēya na soku,

tən bibu kpurowa na ka m̄.

⁵ Laakari sariba, i de i n laakari mō.

Gari bakasu, i bwisi koowo.

⁶ I swaa dakio, kon bæe gari bæeregii sō.

Ye kon gere kpuro ya sãawa dee dee.

⁷ Domi na ku ra weesu gere, na kōsa tusa.

⁸ Nēn gari kpuro sãawa gem,

weesu ka taki sari yi sō.

⁹ Yi kpuro yi bururewa kpasasa bwisigiin mi.

Meya yi maa dēere wi u yēru mōn mi.

¹⁰ I nēn sōsiru mō n kere sii geesu,

kpa i maa yēru mwa n kere wuran tii.

¹¹ Domi bwisi yi bæere mō ya kpā

ya bura yānu kpuro kere.

Ye ba ra kasu kpuro sō,

gāanu sari ni kaa ka yi weesina.

Bwisi yi tii tusiamō

¹² Nē bwisi, na ra garin asansi tubu.

Na yēru mō n ka gāanu wunana.

¹³ À n kī a Yinni Gusunō bæere wē, a de a kōsa tusi.

Na tii suabu ka yēkō

ka kōsan kookoosu ka keetan gari tusa.

¹⁴ Na ra tōnu bwisi kē, kpa n nūn laakari wē.

Nēna na yēru, nēna maa dam.

¹⁵ Nēn saabuwa sinamba ka bandu nēni,

ma wirugiba wooda wēemō ye ya dee dee sã.

¹⁶ Nēn somirun saabuwa sinambu ka wirugibu

ka siri kowobu kpuro ba ka tem nēni.

¹⁷ Be ba man kī, na maa bu kī.

Be ba man kasu, ba koo man wa.

¹⁸ Arumani ka bæerewa na tōnu wēemō

ka maa dukia ye ya ku ra sankire.

Kon de ye tōnu mō kpuro ya n da wēre.

¹⁹ Nēn are yi sii geesu ka wuran tii bæere kere.

²⁰ Na sīimōwa swēe yì sō gem ka kookoo geesu wãa.

- 21 Na be ba man kī arumani wēemə
ma na dukia yibiamə ben beru yerə.
- 22 Yinni Gusunə u man mara u sere gāanu kpuro taka kua.
- 23 Ba man gəsa ba yi yellun di n te
ba sere handunia taka kua.
- 24 Ba man mara ba sere nim wōku kua,
sanam mə nim bweru sari.
- 25 Ba man mara ba sere guunu ka gungunu swīi.
- 26 Sanam mə, Gusunə kun gina tem terie ka men gbea.
Baa tua, u n mam kue.
- 27 Saa ye u wəllu teriamə
ka nim wōkun bubenu,
na wā mi.
- 28 Sanam mə u guru winu doke wəllə,
ma nim mu kura tem di mu teria,
na wā mi.
- 29 Sanam mə u nim wōkun nim yōra yeru sōsi
u nɛɛ, mu ku tu sara,
ma u tem tāsisia,
- 30 na wā win bəkuə sa səmburu mə.
Win nuku dobu wā nɛ səə baadomma.
Na gōru dobu mə win wuswaaə,
31 ka handunia səə.
Ma na bəri yendu mə təmbun suunu səə.

Doo nəərugiiwa wi u bwisin gari swaa daki

- 32 N n men na, nen bii durəminu, i man swaa dakio.
Doo nəərugiba be ba nen swaa swīi.
- 33 I sōsiru wuro,
i ku tu atafiiru ko,
kpa i bwisi ko.
- 34 Doo nəərugiiwa wi u man swaa daki,
ma u ra n yō nen dii kənnəwə baadomma
u n man mara.
- 35 Domi wi u man wa, u wāaru wawa,
u koo maa Yinni Gusunən nənu geu wa.
- 36 Adama wi u man tora u tii kōsa kuawa.

Be ba man tusa kpuro, gɔɔwa ba kɪ.

Bwisi ka gari bakaru

9

¹ Bwisi yi gbere damgii nɔɔba yiru kua, yi ka yin diru banisi. ² Ma yi dera ba yɛɛ go, ba tam sɔɔru kua ba ye kpuro yi dii yerɔ. ³ Ma yi yin sɔm kowo tɔn kurɔbu gɔra bu yɔ mi n gunum bo bu tɔmbu dim sokuma, ⁴ kpa ba n mɔ, wi u kun bwisi mɔ, u gerama mini, ⁵ u na u di yin dii yerɔ, kpa u tam nɔ mɛ yi sɔɔru kua. ⁶ U yario laakari sariban wuurun di, kpa u wa u n wɔa wɔaru sɔɔ. U laakarɩn swaa mɔɔ.

Bwisigii ka tii suo

⁷ À n tɔn yaa kasikio gerusi, a tii gendu kasuawa. À n maa tɔn kɔso taare wɛ, a tii wɔmburu kasuawa. ⁸ À n tɔn yaa kasikio gerusi, u koo nun tusi. Adama à n bwisigii gerusi, u koo nun kɩa. ⁹ Ye a bwisigii sɔɔwa, ya ra win bwisi sosiwa. Ye a maa gemgii sɔɔsi, ya ra win yɛru sosiwa. ¹⁰ À n kɩ a n bwisi mɔ, a de a gina Yinni Gusunɔ nasia. À n Gusunɔ Dɛero gia kaa n yɛru mɔ. ¹¹ Bwisi yi koo wunen wɔarun tɔru sosi. ¹² À n kua bwisigii, wuna kaa yen are di. À n maa sɔa tɔn yaa kasikio, wuna kaa yen wahala wa.

Gari bakaru

¹³ Gari bakaru ta sɔawa nge kurɔ wi u ku ra tii nɛnɛ sɛɛ, u n gɔanu ganu yɛ. ¹⁴ U ra n sɔwa win dii kɔnnɔwɔ wuun mi n gunum bo. ¹⁵ Min diya u ra n tɔmbu sokumɔ be ba begiru doonɔ, ¹⁶ u n mɔ, wi u n laakari mɔ, u gerama mini. ¹⁷ Gɔa nɔrura ye ba gbena, ya nɔrubu do. Dim mɛ ba dimɔ asiri sɔɔ, mena mu ra n do. ¹⁸ Adama yɛro kun yɛ ma gɔriba wɔa mi. Be u soka kpuro ba ra dewa gɔribun wɔa yerɔ.

Mən ni nu ka tənun daa yã

10

¹ Saloməən mənnu. Bii bwisigiwa u ra de win tondon nukura n do. Adama bii gari bəko u ra win meron nukuru sankuwa.

² Dukia ye ba wa ka kōsan swaa, ya ku ra arufaani gaa ko, adama ye ba wa dee dee, yera ya ra wāaru wē.

³ Yinni Gusunə kun gemgii derimə gōru səə, adama u ra tən kōso birewa ye u bine sāa.

⁴ Wi u yikuru mə, wiya sāara ra deeme, adama wi u hania mə, wiya u ra dukia wa.

⁵ Wi u dīanu mennamə gēebun saa, u laakari məwa, adama wi u dō saa ye, u koo sekuru wa.

⁶ Gemgii u ra tii domaru kasuewa, adama tən kōson nəə ga ra n kōsa bekiwa.

⁷ Ba ku ra gemgii duari, adama tən kōso, ba ra nūn duariwa sere ka win yīsirə.

⁸ Wi u bwisi mə, wiya u ra sōsiru wure, adama wi u kun gari gerubu yē, u ra kam kowa.

⁹ Wi u sīimə gem səə, u ku ra n nande, adama win sanu sanusu kun deere, u koo sōsira.

¹⁰ Wi u win beruse gəni, u nūn nuki sankuməwa, adama wi u kun gari gerubu yē, u ra kam kowa.

¹¹ Bwisigiin gari yi sāawa wāarun nuuru, adama tən kōson gari, kōsa yi ra n beki.

¹² Tusiru ta ra sannə seeyewa, adama kīru ta ra toranu kpuro wukiriwa.

¹³ Laakarigiin geren diya ba ra bwisi wa, adama bokura ta ra n gari bəko mara.

¹⁴ Bwisigii u ra bwisi berewa nge arumani, adama gari bəkon gere ya ra de u biru wurawa.

¹⁵ Gobigiin arumani ya ra nùn kǝsuwa nge gbāraru, adama sǝaron sǝaru ta ra nùn kam kowa.

¹⁶ Gemgiin sǝmburu ta ra dewa u n wǝa, adama tǝn kǝso u ra win dukia dendiwa u ka kǝsa ko.

¹⁷ Wi u ra kirǝba yaaye u koo wuswaa da win wǝaru sǝǝ, adama wi u ra ye duari u ko n kǝramǝwa u n dǝǝ.

¹⁸ Wi u tusiru berua gǝruǝ u sǝawa murafiti. Mǝya wi u maa seeda weesugia dimǝ u sǝawa gari bǝkǝ.

¹⁹ Gari bǝkǝgii kun toranu kpeemǝ, adama wi u ra win yara nǝnǝ u sǝawa bwisigii.

²⁰ Gemgiin gari yi sǝawa nge sii geesun tii, adama tǝn kǝson bwisikunu nu n arufaani gaa mǝ.

²¹ Gemgiin gari yi ra ka tǝn dabinu arufaani naawǝ, adama gari bakasu su ra gbiwa sekum laakari sarirun sǝ.

²² Yinni Gusunǝn domara ta ra tǝnu ko dukiagii. Tǝnun tiin himba kun gǝanu sosimǝ wi sǝǝ.

²³ Gari bǝkǝn mi, kǝsan kobu bu sǝawa nge dweebu. Nge mǝya laakari ya maa sǝa bwisigiin mi.

²⁴ Yǝn berum kǝsan kowobu ba mǝ, yera ya ra bu deemǝ. Ye maa gemgiba kǝ, yera n da koore.

²⁵ Wahala yǝ n seewa nge woo guna, ya ra tǝn kǝso surewa, adama gemgii u ra n yǝwa dim dim sere ka baadommaǝ.

²⁶ Tam mǝmmǝm mu ra donnu sirewa, kpa wiisu su nǝni sokiri. Nge mǝya yikuro u ra win yinnin mǝru seeye.

²⁷ Be ba ra Yinni Gusunǝ nasie, bera ba ra tǝ, adama durumgibu ba ra gbiwa sekum.

²⁸ Gemgiin yǝiyǝbu bu ra nùn nuku dobu wǝwa, adama tǝn kǝsogibu kun arufaani gaa mǝ.

²⁹ Yinni Gusunǝ u ra gemgibu kǝsuwa, bǝ n sǝimǝ win swǝǝ sǝǝ, adama u ra tǝn kǝsobu kam koosiewa.

³⁰ Gǝanu ganu sari ni nu koo gemgii sura, adama tǝn kǝso u n kpǝ u sina tem mǝ sǝǝ.

³¹ Gari bwisigiya yi ra yari gemgiin nəən di, adama ba koo wee kowon yara burawa.

³² Gemgii, durom gariya u ra gere, adama kōsa tən kōson nəə ga ra gere.

11

¹ Yinni Gusunə u ku ra kā ba n kianu yīrumə ka kilo ye ya n̄ s̄a dee dee, adama u kīwa ba n yīrumə ka ye ya s̄a dee dee.

² Tii suabu bu ra ka gendu nəwa. Be ba tii kawə bera ba bwisi mə.

³ Gemgiin gem kobu bu ra n̄n kparewa win wāaru s̄ə, adama wi u n̄ naanə mə, u ra gbiwa win weesun s̄.

⁴ Dükia kun kp̄ə yu t̄nu w̄ra Gusunən siribun sanam, adama gem mu ra t̄nu w̄re ḡən di.

⁵ Gemgiin dəeraru ta ra dewa win sw̄e yi n w̄, adama tən k̄so u ra k̄ōrewa win nuku k̄surun s̄.

⁶ Gemgiin dəeraru ta ra n̄n kari gbarewa, adama tən k̄son tiin bin̄e ya ra n̄n yina mwewa.

⁷ Tən k̄so u ra gbiwa ka win yīȳəbu sannu. Yīȳə bi u ra doke win dükia s̄ə, kpa bu kam ko.

⁸ Gemgii u ra yariwa nuku sankiranun di, kpa tən k̄so u k̄sire ko ni s̄ə.

⁹ Wi u Gusunən wāaru sikimə, u win winsim kpeerasiaməwa ka win gari, adama gemgibu ba ra yariwa min di ben ȳerun s̄.

¹⁰ Sanam mə gemgiba kuuramə, wuugibu ba ra n nuku dobu məwa. Tən k̄sobu b̄a n maa biru wura, ba ra n ȳeriməwa.

¹¹ Gemgiba ba ra de wuu gu kuura, adama tən k̄sobu ba ra gu gowa ka ben gari.

¹² Wi u win winsim gema u s̄awa gari b̄əkə, adama wi u laakari mə, u ra mariwa.

¹³ Wi u ra tǝnnun kǝsa saari, u ku ra tǝmbun asiri bere, adama naanegii u ra ye berewa win tii sǝ.

¹⁴ Tǝn be ba n kparo mǝ ba ra kam kowa, adama be ba bwisi kǝ dabiru mǝ beya ba ra n wǝa bǝri yendu sǝ.

¹⁵ Wi u nǝ mwǝeru kua u nǝ, u koo win winsim dibu kǝsia, u koo wahala wa, adama wi u yina u nǝ mwǝeru ko, u ko n wǝawa bǝri yendu sǝ.

¹⁶ Kurǝ geowa u ra siarabu wa, adama be ba tǝmbu dam dǝremǝ, dukia tǝnawa ba ra wa.

¹⁷ Tǝn geo, gea ye u mǝ, wi sǝra ya ra wure. Meya maa tǝn kǝso, kǝsa ye u mǝ, wi sǝra ya ra wure.

¹⁸ Tǝn kǝson sǝmburun are kun arufaani mǝ, adama wi u gem swǝi, are geeya u ra n mǝ.

¹⁹ Wi u wura u gem swǝi, u ko n wǝawa, adama wi u kǝsa naa gire u koo gbiwa.

²⁰ Yinni Gusunǝ u tǝn kǝsobu tusa, adama bǝn sanu sanusu dǝere, bera u ra ka nǝnu geu mǝeri.

²¹ Ba koo tǝn kǝsobu sǝyasiawa kam kam, adama gemgibu ba koo faaba wa sere ka ben bibun bweserǝ.

²² Kurǝ burǝ gari bǝko u sǝawa nge kurusǝ ge ba wuran taabu dokeye wǝrǝ.

²³ Gea gemgii u ra n kasu u ko, adama ye tǝn kǝso u kǝ kpuro, Gusunǝn mǝruwa ya ra seeye.

²⁴ Wi u ra wǝ ka nuku tia, wiya u ra ko arumanigii. Wi u ku ra menam kǝ, u ra tii sǝaru kpǝewa.

²⁵ Nuku tiagii u koo dukia wa n kpǝ. Wi u win winsim nim kǝ, ba koo maa yǝro nim kǝ.

²⁶ Wi u ra win dǝanu bere are bǝken sǝ, wiya ba ra bǝrusi, adama wi u dǝramǝ, wiya ba ra domaru kue.

²⁷ Wi u gea mǝ, u koo Gusunǝn domaru wa, adama wi u bwisikumǝ u kǝsa ko, kǝsa ya koo yǝro deema.

²⁸ Wi u win naanǝ doke dukia sǝ, u koo wǝrumawa, adama gemgiba koo kparawa nge dǝa.

²⁹ Wi u ka win yenu wahala naawa, u koo kam naa gira. Gari bǝkǝ u ko n sǝawa bwisigiin yoo.

³⁰ Gem kobu bu sǝawa wǝarun nuuru. Bwisigii, bwisiya u ra ka tii tǝmbu gawe.

³¹ Gemgii u ra win are wawa tara mi. Kaa sere gere tǝn kǝso?

12

¹ Wi u kǝ u yǝru wa, u ra wure bu nǝn sǝeyasia. Wi u yinamǝ bu nǝn wǝkisi, u sǝawa gari bǝkǝ.

² Wi u ra gea ko, wiya u ra Gusunǝn durom wa, adama bwisiku kǝsunugiiwa u ra taare wa.

³ Nuku kǝsura kun kpǝ tu tǝnu tǝsisia, adama gemgiin nuuru ta ko n sirerewa.

⁴ Kurǝ geo u ra dewa win durǝ u n bǝere mǝ, adama kurǝ wi u ra win durǝ sekuru doke, u sǝawa nge bararu te ta durǝ win kukunu temmǝ.

⁵ Gemgibu ba ra n kasuwa bu ko dee dee, adama tǝn kǝsobu ba ra n kasuwa bu gbeni.

⁶ Tǝn kǝson gari yi sǝawa nge yina ye ya ra go, adama gemgibun gari yi ra tǝmbu gbarewa yinan di.

⁷ Tǝn kǝso ù n gu, gǝanu ku ra tiare win yenuǝ, adama gemgiin yenu ga ra n yǝwa dim dim.

⁸ Bwisigiiwa ba ra tǝme, adama wǝn gari kǝmia wiya ba ra yaakoru ko.

⁹ N buram bo a n sǝa bwǝǝbwǝǝ, kpa a n sǝm kowo turo mǝ, ye kaa n ka tii sue, kpa a kun dǝanu mǝ yenuǝ.

¹⁰ Ye gemgii u mǝ, u ra ye nǝariwa, sere ka mam win yaa sabenǝ, adama tǝn kǝso, nuku kǝsura u ra n yiba.

¹¹ Wi u win gberu wuka u ko n dǝanu yibawa, adama wi u kam gire u sǝawa gari bǝkǝ.

¹² Tǝn kǝsowa u ra n tǝn kǝsobun gǝanun bine mǝ, adama gemgibun temanabu, arufaaniwa bu ra ma.

¹³ Tøn kōso u ra yina mwaarewa win gari weesugii sō, adama gemgii u ra yariwa wahalan di.

¹⁴ Tønun gere ya koo nùn gāa geenu marua nge me win sōmburu ta ra nùn are wē.

¹⁵ Gari bākō u ra n tamaa ye u mō kpuro ya sāawa dee dee, adama bwisigiwa u ra ka bwisi kēru sōmburu ko.

¹⁶ Gari bākō u ra yande win mōru sōōsiwa, adama bwisigii u ra tii ye marisiwa.

¹⁷ Wi u gem kparamō, gea u ra kā, adama wee kowo u ra n sāawa weesun yoo.

¹⁸ Wi u ra gari gere u kun bwisika, u ra ka yi tōmbu sōkuwa nge takobi, adama bwisigiin gari yi ra tōnu bekiewa.

¹⁹ Gari geen dam mu ra n wāawa sere ka baadommaō, adama weesu su ra doonēwa nōni kpaki teeru.

²⁰ Be ba ra kōsa bwisiku, weesa su ra n yiba ben gōruō, adama be ba ra tōmbu bwisi kē bu ka gea ko, ba ra n nuku dobu mōwa.

²¹ Kōsa ku ra gemgii deeme, adama tøn kōso u ra n nōni sōōrewa.

²² Yinni Gusunō u ku ra weesugibu kā. Gemgiba u ra n kī.

²³ Bwisigii u ku ra win yēru tērie, adama gari bākō u ra win gari bakaru sōōsiwa.

²⁴ Hania ya ra dewa tōnu u ko gabun yinni, kpa yikuru tu de tōnu u ko goon yoo.

²⁵ Wururabu bu ra tōnu woorewa, adama à n tōnu gari sōōwa ka kīru yi ra nùn dam kēwa.

²⁶ Gemgii u ra win beruse surewa swaa gea sō, adama tøn kōson kookoosu su ra dewa u kōōra.

²⁷ Taaso wi u yikuru mō, u ku ra yaa wa u sēwe, adama haniawa ya ra tōnu gāa geenu wē.

²⁸ Mi gem wāa, miya wāara wāa. À n mu swīi, a ò ka gōō yinnamō.

13

¹ Bii bwisigii u ra win tundon s̄osiru swīiwa, adama bii wi u tii sue, u ku ra gerusibu k̄ā.

² Gemgibu ba ra ben garin are wa, adama t̄on k̄sobu, dam d̄orenaan w̄āra ba ra n w̄ā.

³ Wi u win n̄o kp̄ā u win hunde k̄suwa, adama wi u ra gari gere yabi u tii kari b̄ariem̄wa.

⁴ Yikuro u ra n ḡānun binε m̄wa ni u n̄ kp̄ε u wa, adama wi u ra s̄omburu ko u ra wawa ye u k̄i.

⁵ Gemgii u ku ra weesu k̄ā, adama t̄on k̄so u ra tii sekuru dokewa.

⁶ Wi u win tii n̄eni dee dee, win daa gea ya koo n̄n k̄su, adama wi u k̄sa m̄d, k̄sa ya koo n̄n s̄ura.

⁷ Gobigiin kookoosa gabu ba ra n m̄d, adama ba n̄ ḡānu m̄. Kpa gabu ba n s̄ā nge s̄arobu, adama beya ba arumani m̄.

⁸ Gobiya gobigii u ra ka win w̄āru yakie, adama goo ku ra s̄āro w̄ari.

⁹ Gemgii u ra n ballim̄wa nge yam bururam, adama t̄on k̄so u s̄āwa nge fitila ge ga ḡo d̄o.

¹⁰ Tii suabu bu ra ka sann̄ n̄wa, adama wi u ra ka bwisi k̄̄ru s̄omburu ko, bwisigiwa.

¹¹ Dukia ye t̄onu wa ka keetan swaa ya ra doon̄wa fuuku, adama ye t̄onu waam̄ fiiko fiiko ka swaa gea, ya ra sosiwa.

¹² Ye t̄onu ȳiȳo ȳā kun koore, ya ra n̄n kowa bar̄o, adama ȳiȳo bi bu yibiara bu ra kowa nuku doo bakabu.

¹³ Wi u bwisi k̄̄ru yina u koo yen are wa. Wi u maa tu wura u koo yen are wa.

¹⁴ Bwisigiin s̄osiru ta s̄āwa w̄ārun nuuru. Ta ra t̄onu yarewa ḡon yinan di.

¹⁵ Bwisigiin bwisi yi ra dewa bu n̄n b̄εε w̄ē, adama t̄on k̄son sanu sanusu su ra n̄n kam kowa.

¹⁶ Wi u laakari mə u ra bwisikuwa u sere gāanu ko, adama gari bəko ga ra gen gari bakaru teriewa.

¹⁷ Səmə kōso, wahalawa u ra ka ne, adama səmə geo u ra təmbu nukuru yemiasiewa.

¹⁸ Wi u sōsiru yina u koo kowa sāaro kpa u sekuru wa, adama wi u tu wura wiya u koo beere wa.

¹⁹ Ye tən u kī, yà n koorə, ya ra nùn nuku dobu wēwa, adama tən kōsobu ba ku ra kã bu ben kōsa deri.

²⁰ Wi u ra bwisigii bere, u koo bwisi wa. Wi u ra n maa wāa ka gari bakasu, u koo kōsa wa.

²¹ Kōsa ya ra durumgibu naa swīwa, adama duroma mu ra ko gemgibun are.

²² Tən geon dukia ya ra kowa win bibun bweserugia, adama tən kōsogia ya ra kowa gemgibugia.

²³ Sāarobu ba ra dīa geenu wa ben gberun di, adama gabugia ra gberewa yèn sō ba n gem swīi.

²⁴ Wi u ku ra win bii seeyasie u n nùn kīwa, adama wi u nùn kī u ra nùn seeyasiewa.

²⁵ Gemgii u ra n deburu məwa, adama tən kōso u ra n gōru barəwa.

14

¹ Tən kurə bwisigii u ra yenu tāsiesiewa, adama tən kurə gari bəko u ra yenu gowa.

² Wi u sīimə gem səə, u Yinni Gusunə nasiewa, adama win sanu sanusu su n deere, u nùn gemawa.

³ Gari bəkən tii sua gari yi ra dewa bu nùn bokuru so, adama bwisigiin yara ya ra nùn kari gbarewa.

⁴ Biranu nu ra yōrewa diinu mi naa wuku sari. Naa gea ya ra ka arumani baka ne.

⁵ Seeda dio wi u naane mə, u ku ra weesu ko. Seeda weesugian dio ku ra gem gere.

⁶ Tøn yaa kasikio ù n bwisi kasu u ku ra wa, adama wi u laakari mǎ, n ku ra n sē u ka yēru wa.

⁷ A gari bǎkǎ duka suurio, domi a ñ gari bwisigii nǎwmǎ win nǎwn di.

⁸ Bwisigii u ra n win sanu sanusu laakari sǎawa, adama gari bǎkǎ u ra kǎǎrewa win gari bakarun sǎ.

⁹ Gari bǎkǎ u ku ra bwisiku u win toraru sǎmε, adama gemgibun suunu sǎǎ, duroma mu ra n wǎa.

¹⁰ Baawurewa u ra n win nuku sankiranu ka win nuku dobun kpǎaru yē. Goo sari wi u koo kpī u ka nùn ye bǎnu ko ka gem.

¹¹ Tøn kǎsobun yenu ga koo gbiwa, adama gemgibun yenu ga koo kuurawa baa gǎ n sǎa nge kuru tǎna.

¹² Tǎnu ra n tamaa win sanu sanusu su wǎwa, adama gǎwa sin kǎkǎrǎ.

¹³ Yēesu koo kpī su tǎnun nuku sankiranu bere. Meya maa nuku dobu koo kpī bu gǎsira nuku sankiranu.

¹⁴ Tøn kǎso u koo win kookoosun are wa. Nge meya tǎn geo u koo maa wigisun are wa.

¹⁵ Be ba ra gari wure fuuku, ba ra naanε kowa kpuro ye ba bu sǎǎwa, adama bwisigii u ra n win sanu sanusu laakari sǎawa.

¹⁶ Bwisigii u ra durum berum kowa, kpa u ye deri, adama gari bǎkǎ u ra kpuro kowa berum sari.

¹⁷ Wi u ra mǎru se fuuku, gari baka kookoosa u mǎ. Wi u bwisi kǎsi yiba, u tii tusiru guremǎwa.

¹⁸ Be ba ku ra bwisiku bu sere gari wura, gari bakara ya ra bu marue. Be ba maa laakari mǎ, yēra ta ra ko ben bεεε.

¹⁹ Tøn kǎsobu ba koo tǎn geobu yiirawa bu bara ko.

²⁰ Goo ku ra sǎaro kǎ, baa ka win berusebu, ba ra n nùn tusawa, adama gobigii u ra n bǎrǎba yibawa.

²¹ Wi u win beruse gema, durumwa u kua, adama wi u sǎarobun wǎnwǎndu mǎ, u koo domaru wa.

²² Be ba ra kōsa bwisiku, ba kōrewa, adama be ba ra gea bwisiku, durom ka gema ba ra sōsi.

²³ Somburu kpurowa ta ra n are mō, adama gari saarinu, sāara nu ra ka nē.

²⁴ Dukia ya sāawa bwisigiin are, adama gari bōkō, gari baka kookoosa su ra n nùn wāasi.

²⁵ Seeda dio gemgii u ra tōmbun hunde wōrewa, adama wee kowo, weesa u ra n sāmō.

²⁶ Wi u Yinni Gusunō nasie, tāsī yee damgira u mō mi. Gusunōwa u ra maa yēron bibu kōsu.

²⁷ Yinni Gusunōn nasiaru ta sāawa wāarun nuuru. Teya ta ra tōnu yare gōon yinan di.

²⁸ Tōn dabira ta sāa sina bokon beere, adama win tōmbu bā n yarina, win banda nim surewa.

²⁹ Wi u ku ra mōru ko fuuku, bwisi bekeya u mō, adama win mōru ya ra se fuuku, gari bakara u ra sōsi.

³⁰ Bwēra yā n kpī, ya sāawa wasin alafia, adama nisinu nu sāawa nge bara te ta ra kukunu tem.

³¹ Wi u sāaro dam dōremō, u win taka kowo torarimōwa, adama wi u nùn wōnwōndu kua, u taka kowo wi beere wēmōwa.

³² Tōn kōso, nuku kōsura ta ra nùn fuke, adama gemgii u ra n tororu sōwa baa gōon wuswaa.

³³ Bwisigiin gōruō laakariwa ya ra n wāa, adama ba n kpē bu ye wa gari bōkōn mi.

³⁴ Gem mu ra temgibu beere dokewa, adama durum ya ra bu sekuru dokewa.

³⁵ Sina asakpō bwisigiwi sunō u ra ka nōnu geu mēeri, kpa u ka wi u nùn sekuru dokemō mōru ko.

15

¹ Wisi bi bu du, bu ra mōru suresiewa, adama gari gerubu ka dam biya bu ra mōru seesie.

² Bwisigiin gari yi ra de tōnu u yēru kasu, adama gari bōkōn nō, wiira gariya ga ra n saarimō.

³ Yinni Gusunǝn nǝni wǎawa yam kpuro. Yi tǝn kǝsobu ka gemgibu mǝera.

⁴ Gari yi yi nukuru yemiasiamǝ yiya yi ra ka wǎaru nǝ, adama gari kam yi ra tǝnun gǝru sankuwa.

⁵ Wi u ra win baaban sǝǝsiru atafiiru ko, gari bǝkǝwa, adama wi u ra gerusibu wure, win bwisi koo sǝǝsira.

⁶ Gemgiin yǝnuǝra arumani baka wǎa, adama ye tǝn kǝsobu mennamǝ, wahalawa ya ra ka nǝ.

⁷ Bwisigibun nǝǝwa ga ra n yǝru kparamǝ, adama bwisi sarirugibun gǝru ga ñ sǎa mǝ.

⁸ Yinni Gusunǝ u ku ra tǝn kǝsobun yǎkuru waabu kǎ, adama gemgibun kanaru ta ra nǝn wǝre.

⁹ Yinni Gusunǝ u tǝn kǝsobun swaa tusa, adama be ba gea mǝ, beya u kǐ.

¹⁰ Wi u swaa gea deri, ba koo yǝro sǝyysiawa gem gem. Wi u maa sǝyysiabu yina, u koo gbiwa.

¹¹ Yinni Gusunǝ u yǝ ye ya kooramǝ gǝribun wǎa yerǝ. Kaa sere gere tǝnun gǝruǝ?

¹² Wi u tii sue, u ku ra kǎ bu nǝn gerusi. U ku ra maa kǎ bwisigibu bu nǝn bwisi kǝ.

¹³ Nuku doba bu ra wuswaa dǝerasie, adama nuku sankiraru ta ra wuswaa burisinǝwa.

¹⁴ Wi u bwisi mǝ, u ra yǝru kasuwa, adama gari bǝkǝ u ra n buriwa win gari bakaru sǝǝ.

¹⁵ Wǝnwǝndo u ra n wǎawa wahala sǝǝ baadomma, adama doo nǝrugii, u ra n tǝǝ bakaru mǝwa saa baayere.

¹⁶ N buram bo a n sǎa sǎaro, kpa a n Yinni Gusunǝ nasie, n kere a n dukia mǝ kpa a n wurure.

¹⁷ N sanǝ bo a di ka kpee wurusu yǝnu mi kǐra wǎa, n kere a di ka yaa gumgia yǝnu gǝn mi tusira wǎa.

¹⁸ Wi u mǝru mǝ, u ra sannǝsu seeyewa, adama wi u suuru mǝ u ra su kpeesiewa.

¹⁹ Yikuron swaa ya ra n sãki yibawa. Wi u gem swĩigia kpa ya n dɛere.

²⁰ Bii bwisigiiwa u ra de win tundon nukura n do, adama bii gari bɔkɔ u ra win mero gemwa.

²¹ Gari baka kookoosu su ra gari bɔkɔ dorewa, adama wi u bwisi mɔ, daa gea u ra ko.

²² Wi u ku ra bwisi bikie win himban sɔ, ya ku ra koore, adama wi u bwisi kɛɔbu mɔ, win himba ya ra koorewa.

²³ Wi u gari wisibu tuba saa ye n weene, u ra n nuku dobu mɔwa.

²⁴ Wi u bwisi mɔ, u ra wãarun swaa swĩiwa, kpa u swaa deri ye ya dɔɔ gɔɔwɔ.

²⁵ Yinni Gusunɔ u ra tii suon diru surewa, adama u ku ra de bu gɔminin tem kɔɔrɔ mure.

²⁶ Yinni Gusunɔ u bwisi kɔsi tusa, adama gari yi yi kĩru sɔɔsimɔ, yiya yi ra nùn dore.

²⁷ Wi u ra gobi kasu ka swaa kɔsa, u win yɛnu wahala dokemɔwa, adama wi u nɔm biran kɛnu tusa, u ko n wãawa.

²⁸ Gemgii u ra bwisikuwa u sere wisi, adama gari kɔsiya tɔn kɔso u ra n saarimɔ.

²⁹ Yinni Gusunɔ u ku ra tɔn kɔson kanaru laakari ko, adama u ra gemgiin kanaru nɔ.

³⁰ À n tɔnu mɛera ka kĩru, u ko n nuku dobu mɔ. À n maa tɔnu labaari dora sɔɔwa, ya ra nùn dam kɛ.

³¹ Wi u gerusibu wura bi bu koo nùn faaba ko, u ko n wãawa bwisigibun wuurɔ.

³² Wi u sɔɔsiru yina, u tii mɛera mɔwa, adama wi u wura ba nùn gerusi, u koo bwisi wa.

³³ À n kĩ a bwisi ko, a de a gina Gusunɔ nasia. À n kĩ a bɛere wa, a de a gina tii kawa.

A Yinni Gusunɔ yaayo

baadomma wunen wãaru sɔɔ

16

¹ Təmbu ba ra gāa dabinu nia ko, adama Yinni Gusunəwa u yen kəkərə yē.

² Tənnun sanu sanusu su ra n dəndewa win tiin nəni səə, adama Gusunəwa u ra nùn wēeri.

³ A Yinni Gusunə wunen səma kpuro nəmu səndio, kpa ye a nia sāa kpuro yu nun kooa.

⁴ Yinni Gusunə u kpuro kua win himba yu ka yibiara, sere mam ka tən kəsobə, be u koo kam koosia.

⁵ Yinni Gusunə u ku ra tii suo kã. U koo nùn seeyasiawa kam kam.

⁶ À n m̀ dee dee, ma a sāa naanegii, Yinni Gusunə u koo nun wunen toranu suuru kua. À n nùn nasie, kpa u nun kəsə kpuro gbara.

⁷ Tənnun daa yà n Yinni Gusunə wēre, u ra de bu dora wi ka win yiberəba mam.

⁸ N sanə a n dukia fiiko mə kpa ya n dəere, ka sere ye kaa n ka dukia baka mə ka keeta.

⁹ Tənu u ra nia ko ye u kī, adama Gusunəwa u ra win sanu sanusu kpare.

Mən ni nu ka sinambu yã

¹⁰ Sina boko u ra gari kowa ka Gusunən yiiko. Yen s̄na win siribu bu ra n sāa dee dee.

¹¹ Kilo ka yīrutii ni nu sāa dee dee yera Yinni Gusunə u kī. Wiya u ra s̄əsi nge m̄ ba koo ye dendisina.

¹² Sina boko kun wuramə bu kəsə ko, domi gema mu koo de win bandu ta n t̄sa.

¹³ Gema sina boko u ra kã. U ra kãwa bu nùn gem s̄.

¹⁴ Sina bokon m̄ru yà n seewa, u koo kpī u goo ḡə b̄rie, adama bwisigii u koo nùn kəkiri u marisia.

¹⁵ Sina boko ù n nuku dobu mə, win təmbun hunde ya koo daka da. ù n maa goo durom kua, ya sāawa nge gura ye ya na gbeburun saa.

Wāasinaa ka tii nənubu

¹⁶ Tənu ù n bwisi ka laakari mə, n wā n kere ù n wura ka sii geesu mə.

¹⁷ Gemgii u ra kōsa duka suuriwa. Wi u win sanu sanusu laakari sāa, u ra win wāaru nōni dokewa.

¹⁸ Faari ya ra təmbu surewa. Tii suabu bu ra ka kam kobu newa.

¹⁹ N buram bo a tii kawa kpa a n sāa bwēεbwēε, ye kaa n ka baa mə tii suobun arumani səw.

²⁰ Wi u ra bwisiku u sere gāanu ko, u ra kuurewa. Meya wi u maa Yinni Gusunə naanε sāa, u ra n nuku dobu mə.

²¹ Wi u ra siri ka laakari, u bwisi məwa. Gari yi ba gerua ka kīru, yiya yi ra təmbu kamie.

²² Wi u bwisi dendimə yi koo nùn wāaru wē, kpa bu gari bəko sēyasia gen gari bakarun sō.

²³ Be ba bwisi mə ba ra gari kowa ka laakari, kpa ben gari yi, yi təmbu kamia.

²⁴ Gari dori yi sāawa nge tim gəm me mu dim do, mu ra maa wasi dam sosie.

²⁵ Tənu u ra n tamaa win sanu sanusu su wāwa, adama gəwə sin kəkəwə.

²⁶ Gōwra ta ra de tənu u win səmburu səw hania sosi, domi u kī win gōwru tu kpe.

²⁷ Tənu kam, kōsa u ra n bwisikumə, kpa ya n yarimə win nəən di nge dōw.

²⁸ Tən kōso u ra sikirinəsu seeyewa. Tən wīw u ra maa bərəba karanewa.

²⁹ Daa bəbəyagii u ra tənu nōni wōkewa, kpa u nùn sure swaa kōsa səw.

³⁰ Wi u nōni yinwa ma u nəw tendu bəri u ka kōsa ko, u ye kua kə.

³¹ Seri kpiki yi sāawa bēere baka, domi wi u gem swīi, wiya u ra yi wa.

³² Wi u kp̄ia u win m̄oru kamia, u s̄awa tabu dur̄o ka gem. Wi u kp̄ia u tii n̄enua, u kere tabu dur̄o wi u wuu b̄ok̄o kamia.

³³ S̄arobu ba ra yanim so bu ka wa ye n koo t̄onu deema, adama Yinni Gusun̄o turowa u ȳe ye n koo koor̄a sia.

17

¹ N san̄o bo a d̄ia d̄aki tia wa a di b̄ori ȳendu s̄ə, ye kaa ka t̄ō baka dim di mi sann̄osu w̄a.

² S̄əm kowo laakarigii u ra kowa win yinnin bii be ba gea yinan wirugii, kpa u tubi di ka be sannu.

³ D̄ōwa ba ra ka wura ka sii geesu s̄əwe, adama Yinni Gusun̄owa u ra t̄onun ḡōru w̄ēri.

⁴ T̄ən k̄ōsowa u ra t̄ən k̄ōson gari swaa daki, kpa wee kowo u maa weesugii swaa daki.

⁵ Wi u s̄arobu ȳēm̄o, Gusun̄owa u ȳēm̄o wi u bu taka kua. Wi u win beruse ȳēm̄o ȳèn s̄ō k̄ōsa n̄ùn deema, ba koo ȳēro s̄ēyasiawa.

⁶ Debuminu nu s̄awa dur̄o t̄ək̄ən b̄ēere. Baababa ba maa s̄awa ben bibun b̄ēere.

⁷ Gari asansigii kun ka gari b̄ok̄o weene. Kaa sere gere weesu ka sina boko?

⁸ Gabu ba ra n tamaa ben k̄ēra ta koo ka bu ḡā geenu naawa. Mi ba gesi dua kpuro tu ben bukata wunana.

⁹ Wi u ra berusen toranu duari, u k̄i ba n k̄ian̄ewa. Wi u ra maa nu yaaye win gari gerubu s̄ə, u b̄ər̄onu karanam̄owa.

¹⁰ Gerusibu bu ra s̄əmburu ko wi u bwisi m̄on mi, n kere bu gari b̄ok̄o bokuru so n̄on wun̄obu (100).

¹¹ T̄ən k̄ōso u ra n kasuwa u t̄onu seesi, adama ba koo n̄ùn t̄ən k̄ōso kpare u n̄ùn s̄ēyasia.

¹² N buram bo a ka puruka ȳəni yinna te ba buu w̄ərari, ye kaa ka gari b̄ok̄o yinna ḡèn wiirara seewa.

¹³ Wi u ra gea k̄ōsa dibu k̄osie, k̄ōsa kun kpeem̄o ȳeron ȳenūo.

¹⁴ Wi u sikirinǎsu torua, n sǎawa nge u nim guna gǎa. Yen sǎ, a su derio sannǎ gu sere tore.

¹⁵ Wi u tǎn kǎso gem wǎemǎ, ka wi u gemgii taare wǎemǎ, be kpurowa Yinni Gusunǎ u tusa.

¹⁶ Mba gobin arufaani gari bǎkǎn nǎma sǎw. U koo ka yi bwisi dwe? Aawo, u ñ yen bwisi mǎ.

¹⁷ Bǎrǎ kǎnasibu ba ra kǎru sǎwsinǎwa saa kpuro sǎw. Wahalan saa sǎwra mero bisi u ra somi.

¹⁸ Gari bǎkǎwa ga ra wure gu goon dibu sǎbe.

¹⁹ Wi u ra sannǎsu kǎ, u ra durum kǎwa. Wi u ra gǎanu nia ko ni nu nǎn kere, u koo kam kowa.

²⁰ Wi u ra tǎnu nǎni wǎke, u ñ nuku dobu wasi. Wi u ra gari kǎsi gere, kǎsa ya ra nǎn deemǎ.

²¹ Wi u gari bǎkǎ mara, nuku sankirana u ra n mǎ. Meya bii wi u kun asansi mǎn tundo u ñ kpǎ u n nuku dobu mǎ.

²² Nuku dobu bu sǎawa tǎm gem wasin sǎ, adama nuku sankiraru ta ra wasi dam dwiiasiewa.

²³ Tǎn kǎsowa u ra nǎm biran kǎnu mwe u ka tǎnu gem bira.

²⁴ Laakarigii, bwisiya u ra n naa gire, adama gari bǎkǎ, ga ra n bwisikumǎwa ye ga ñ wasi.

²⁵ Bii gari bǎkǎ u ra win tundo ka win mero nuku sankiranu kpǎewa.

²⁶ N ñ weene bu gemgii gǎanu bure u kǎsia yèn sǎ u gem gerua. N ñ maa weene bu sunǎ so yèn sǎ u siri dee dee.

²⁷ Wi u yǎru mǎ, u ku ra gari gere too. Wi u laakari mǎ, u suuru mǎwa.

²⁸ Wi u win nǎw kpǎa, u bwisi mǎwa. Baa gari bǎkǎn tii, gǎ n maari, kaa n tamaa ga bwisi mǎwa.

18

¹ Wi u win tii gǎwa, win tiin arufaaniwa u kasu. U ra mǎru sewa bǎ n kǎ bu nǎn bwisi kǎ.

² Gari bəkə u ku ra bwisi kã, ma n kun mə u win gari bakaru s̄əs̄i.

³ Nuku k̄əsuru ta ra ka gəndu n̄əwa, kpa b̄eere sariru tu ka sekuru na.

⁴ T̄ənun gari yi s̄əwa nge daa t̄ən nim mu duku, adama bwisi yi s̄āawa nge nim m̄e mu yarim̄ə saa bwian di.

⁵ N n̄ weene a ȳra toron biruə, kpa a gemgii n̄un win gem bira.

⁶ Gari bəkən gari yi ra ka sikirin̄əsu n̄əwa, kpa win n̄ə gu ka soonaa na.

⁷ Gari bəkən gariya yi ra n̄un yina m̄we, kpa yu n̄un kam ko.

⁸ D̄əm̄en gari yi s̄āawa nge d̄ia duronu ni t̄amba kata m̄ə ba m̄w̄em̄ə.

⁹ Wi u ra s̄əmburu atafiiru ko, ka wi u tu sankum̄ə, be kpuro tia.

¹⁰ Yinni Gusun̄ə u s̄āawa nge gb̄ara damgiru. Gemgii ù n duka da mi, u ko n w̄āawa b̄əri ȳendu s̄ə. ¹¹ Gobigii u ra win dukia garisiwa nge gb̄ara te ta dam m̄ə, domi u tamaa yiya yi n̄un k̄əsu.

¹² Tii suabu bu ra ka t̄ənu kam kobu naaw̄əwa, adama tii kawabu bu ra dewa bu t̄ənu b̄eere w̄ē.

¹³ Wi u ku ra gari swaa daki u sere wisi, ya win gari bakaru s̄əsim̄əwa. M̄eya u maa tii sekuru dokem̄əwa.

¹⁴ T̄ənu ù n k̄i u n w̄āa, ya ra n̄un dam k̄ē win bararu s̄ə, adama wi u kun ȳiȳəbu m̄ə, wara koo kp̄i u n̄un dam k̄ē.

¹⁵ Bwisigii u ra k̄āwa u ȳəru sosi. Laakarigii u ra maa k̄āwa u s̄əsiru wa.

¹⁶ K̄ēnu nu ra t̄ənu sw̄eē kuewa, kpa nu de ȳəro u damgibun n̄ənu geu wa.

¹⁷ Siribu s̄ə wi u gb̄ia u gari gerua, yi ra n gina s̄āawa dee dee, sere win yib̄ere ù n maa wigii gerua.

¹⁸ Tete duma ya ra sǎsi wi u gem mǎ, kpa sannǎsu su kpe, kpa yu damgibu yakiana.

¹⁹ À n wunen bǎrǎ torari, ya sǎ a ka nùn susi n kere a gbǎra damgiru sura. Ì n maa sanna, i ka dora, yen sǎsǎ ga kpǎ ga kere dii te ba ka kǎkǎrǎ damgia kenuan dubu.

²⁰ Tǎnun geren areya u ko n ka wǎa.

²¹ Gari yi koo kpǐ yi tǎnu go. Yi koo maa kpǐ yi nùn wǎaru wǎ. Wi u ra gari saari u koo yin are wa.

²² Wi u kurǎ wa u gǎa geenu wawa. Gusunǎn duroma.

²³ Sǎaro u ra gari gerewa ka wǎnwǎndu, adama gobigii u ra gerewa ka dam.

²⁴ Bǎrǎ dabinu nu koo kpǐ nu ka tǎnu nǎni swǎaru naawa, adama bǎrǎ goo u mero bisi kere.

19

¹ N buram bo a n sǎa sǎaro kpa a n sǐimǎ dee dee, ye kaa n ka sǎa gari bǎkǎ kpa a n weesu mǎ.

² Hania yǎru sariru sǎǎ, ya ò arufaani mǎ. Sendaru ta ra ka tora dabinu nǎwa.

³ Sanam mǎ tǎnu u wǎa wahala sǎǎ win gari bakarun sǎ, Gusunǎwa u ra ka mǎru ko.

⁴ Gobigiin bǎrǎba ba ra n dabiru sosimǎwa, adama sǎaro, bǎrǎ turo wi u mǎ, u ra n mam kǐ u nùn deriwa.

⁵ Ba koo seeda weesugian dio sǎyasiawa kam kam. U ò kisiramǎ.

⁶ Baawure u ra n kasuwa u damgii fufu ko. Baawure u ra n maa kǐwa u n sǎa wi u ra kǎnu wǎn bǎrǎ.

⁷ Sǎaron mero bisibu ba ra nùn yinǎwa. Kaa sere gere win bǎrǎba? Baa ò n kasu u ka goo gari ko, u ku ra wa.

⁸ Wi u ra bwisiku u sere gǎanu ko, win hunden alafiawa u kasu. Wi u maa bwisi kasu, doo nǎra yi koo ka nùn naawa.

⁹ Ba koo seeda weesugian diobu sǎyasiawa kam kam, kpa ben weesu su bu kam ko.

¹⁰ N ñ weene gari bǝkǝ u n wǎa doo nǝoru sǝǝ. Kaa sere gere yoo u n sinambu kpare?

¹¹ Tǝnu wi u bwisi mǝ, u ra win mǝru nenewa. U ra tora ni ba nǝn kua duariwa win bǝeren sǝ.

¹² Sunǝn mǝru yǎ n seewa, ya ra n nanum mǝwa nge gbee sunǝn kukiribu, kpa win durom mu n arufaani mǝ nge kakoru yakasu wǝllǝ.

¹³ Bii gari bǝkǝ u ra ka win tundo nǝni swǎaru naawewa. Tǝn kurǝ nǝǝ gǝmunugiin sannǝsu ku ra kpe nge nim me mu dǎakumǝ.

¹⁴ Kaa kpǐ a yenu ka dukia tubi di, adama Gusunǝwa u ra tǝnu kurǝ laakarigii wǝ.

¹⁵ Yikuru ta ra tǝnu dom kpǝewa. Wi u ku ra maa gǎanu ko, u ñ gǝǝru biamǝ.

¹⁶ Wi u Gusunǝn wooda neni, u win wǎaru kǝsuwa. Wi u kun win sanu sanusu laakari sǎa u koo gbiwa.

¹⁷ Wi u sǎaro kǝru wǝemǝ, Yinni Gusunǝwa u bǝkuramǝ. U koo maa yǝro nǝn win nuku tian are wǝ.

¹⁸ A wunen bii seeyasio sanam me a yǝ ya koo nǝn somi, adama a ku nǝn so a go.

¹⁹ Wi u ka mǝru gǎanu sanku, u koo yen kǝsire wǝwa. Wi u kun nǝn kǝsire ye bikie, u nǝn dam kǝmǝwa u ka wure u ko.

²⁰ A bwisi swaa dakio, a de bu nun yi keu ko, kpa a ko bwisigii wunen wǎarun tǝǝ ni nu tie sǝǝ.

²¹ Tǝnu u ra gǎa dabinu nia ko, adama Gusunǝn himba tǝnawa ya ra koore.

²² Me ba ra n kǐ tǝnu u n sǎa, yera u n sǎa naanegii. N buram bo a n sǎa sǎaro, ye kaa n ka sǎa weesugii.

²³ Wi u Yinni Gusunǝ nasie, u ko n wǎaru mǝ, kpa win wǎa te, ta n deburu mǝ. U ñ maa nǝni swǎaru garu wasi.

²⁴ Gabu ba yikuru mǝ sere bǎ n dǎa gbǝeru nǝma kpǝe, ba ku ra maa kpǐ bu ye wuna bu ka da nǝwǝ.

²⁵ A tǝn yaa kasikio soowo kpa gari bǝkǝ u bwisi ko.

²⁶ A bwisigii gerusio, kpa u gia ye a kī a nùn sǝǝsi.

²⁷ Nɛn bii, à n sǝǝsiru biru kisi, wunen yǝru ta koo kpe.

²⁸ Seeda weesugian dio u ra gem yaakoru kowa. Kǝsan kīra ta ra n tǝn kǝso nɛni.

²⁹ Tii suo u ra n wǝawa sɛɛyasiabun kari sǝǝ. Gari bǝkǝ u ku ra maa soberu bie.

20

¹ Tam nǝrubu bu ra tǝnu ko yaakorugii ka wurenugii. Wi u dera mu nùn go, u ñ bwisi mǝwa.

² Sunǝn mǝru ya sǝawa nge gbee sunǝn kukiribu. Baawure wi u nùn nǝǝ kuurimǝ, u win tii dokemǝwa kari sǝǝ.

³ Wi u ku ra sannǝn batu kǝ, wiya ba koo bɛɛɛ wǝ, adama gari bǝkǝ ga ra mǝru sewa fuuku.

⁴ Wi u ku ra wuku bǝmbǝmmiinun sǝ, gǝɛbun sanam u ñ gǝanu wasi.

⁵ Tǝnun gǝrun bwisikunu nu sǝawa nge nim bweru te ta duku, adama wi u bwisi mǝ wiya ra n nim mɛn takam yǝ.

⁶ Tǝn dabira ta ra n ten bǝrǝkinirun gari mǝ, adama wara u naanɛ mǝ ka gem.

⁷ Gemgii u ra n sīimǝwa daa gea sǝǝ. Win biba ko n maa sǝawa doo nǝǝrugibu.

⁸ Sanam mɛ sina boko u sina u ka siri, yande u ra tubuwa mi kǝsa wǝa.

⁹ Wara koo kpī u nɛɛ, win gǝru ga dɛɛɛ, u ñ durum mǝ.

¹⁰ Yinni Gusunǝ ku ra kǝ ba n kiaru yīirumǝ ka kilo ka sakaku ye ya ñ sǝa dee dee.

¹¹ Baa bii, u ra sǝǝsiwa win kookoosu sǝǝ ù n sǝa daa geagii.

¹² Swaa si su gari nǝǝmǝ, ka nǝni yi yi yam waamǝ, Yinni Gusunǝwa u ye kpuro kua.

¹³ A ku dom kīa kpa yāaru tu ku raa nun wōri. A de a se bururu, kpa a dīanu wa a di a debu.

¹⁴ Wi u kiaru dwemō u ra tu yaa kasikiwa, adama ù n tu dwa u kpa, u ra n tii siaramōwa.

¹⁵ Wura kun sē, wesekii geenu maa yiba, adama be ba ra gari bwisigii gere, ba ù dabi.

¹⁶ Goo ù n sōo goo swaa gbiiya u ka dibu sua wunen mi, a wi u yēro gbiiya min yaberu tōruba mōo.

¹⁷ Dīa ni tōnu wa ka swaa kōsa, nu ra n gina dibu dowa, adama amen biru, nu ra n sāawa nge yanim nōōwō.

¹⁸ Tōnu ù n bwisi kēō geo wa, ye u nia sāa ya ra koorewa. A ku tabu da bìn sōōru a ù kue.

¹⁹ Kōrumōtō kowo u ra asiri kparewa. A be ba ra gari saari too duka suurio.

²⁰ Wi u win mero ù kun mē win tundo bōrusi, u koo gbiwa nge fitila.

²¹ Dukia ye tōnu u wa fuuku, amen biru ya ku ra n domaru mō.

²² A ku nēε, kaa kōsa kōsia ye ba nun kua. A gesi wunen naanε dokeo Yinni Gusunō sōo, u koo nun faaba ko.

²³ Yinni Gusunō u ku ra kā ba n kiaru yīirumō ka kilo ye ya ù dee dee sāa.

²⁴ Yinni Gusunōwa u ra tōnun wāaru kpare. Ñ n men na, tōnu kun kpē u gia mi win sanu sanusu ka nùn dōo.

²⁵ Kari baka, à n Gusunō nōo mwēeru kua a nēε, kaa nùn yeni kē. N deema a ù bwisika.

²⁶ Sunō bwisigii u ra tōn kōsobu sikiewa mi ba sebi, kpa u bu sēyasia u kun ben wōnwōndu kue.

²⁷ Tōnun gōru ga sāawa ge Yinni Gusunō u nùn wē gu ka win sōōwō yam bururasia.

²⁸ Sina boko wi u naanε mō, ma u win tōmbu kī, u ku ra nande. ù n maa bu sirimō gem sōo, win banda koo tē.

²⁹ Dama mu sāa aluwaasiban bēere. Seri kpiki yiya yi maa sāa bukurobun bēere.

³⁰ Bə n nuku kōsurugii so ba məera kua, win nuku kōsuru ta koo kpe, kpa u bwisi ko.

21

¹ Sina bokon gōru ga sāawa nge daa tora Yinni Gusunən noma sɔɔ. U ra gu gəsiewa mi u kī.

² Tənu u ra n tamaa win swɛɛ kpuro yi dəerewa, adama Yinni Gusunəwa u ra gōru wɛəri.

³ Wi u sīimə dee dee, win daa ya yākuru kere Yinni Gusunən mi.

⁴ Tii suabu ka tən biaru yera ya ra tən kōsobun durum sɔɔsi.

⁵ Wi u kookari m̀ u ka win səmburun kpunaa ko, u koo ten arufaani wa, adama wi u ra gāanu kō ka sendaru, gɔɔra koo ǹn deema.

⁶ Dukia ye ba waamə ka weesu, ya ra doonəwa nge wiisu. Gə sɔɔra ya ra ka bu de.

⁷ Tən kōsobun bəbunu nu ra bu kam koosiewa, domi ba ǹ kī bu sī dee dee.

⁸ Tən kōsobu ba ku ra swaa mwɛ ye ya dende, adama be ba dəere, ben swaa ya ra n dee dee sā.

⁹ N buram bo a n wāa wunɛ turo dii piibu sɔɔ, ye kaa n ka wāa dii bakaru sɔɔ ka kurə wi u sannəsɔ kī.

¹⁰ Tən kōso u ra n kīwa u kōsa ko ka win gōru kpuro. Baa win bərə u ku ra deri.

¹¹ Bə n tən yaa kasikio sɛyiasiamə, laakari sarirugii u ra bwisi kowa. Bə n bwisigii keu m̀, u ra yēru sosiwa.

¹² Gusunə u sāawa gemgii, u ra n məerawa ye ya kooramə tən kōson yenuə, kpa u ǹn kpɛɛ nənɔni swāaru sɔɔ.

¹³ Wi u yina u sāaron wuri nə, ba ǹ maa win tiigii nəomə u n somiru kanamə.

¹⁴ Nəm biran kēru ta ra mərə suresiewa.

¹⁵ Gem kobu bu ra gemgii nuku dobu wēwa, adama kōsa ya ra kōsan kowo kam koosie.

¹⁶ Wi u gera laakarın swaan di, gərıba u koo da u deema.

¹⁷ Wi u dunian akande kpuro kī, u ku ra n gāanu mə. Məya wi u ra tam ka dīa duronu kã, u ku ra gobi yi.

¹⁸ Tən kōsobu ba koo nəni swāaru wa te gemgıba kun wasi.

¹⁹ N buram bo a n wāa wunε turo dii piibu sɔɔ, ye kaa n ka wāa dii bakaru sɔɔ ka kurə sannəsugii.

²⁰ Bwisigiin yenuəra dukia ra n wāa ka gāa ni nu wã, adama gari bəkə u ra win dukia sankuwa.

²¹ Wi u kasu u ko dee dee kpa u n sãa tən geo, win wāara koo daka da, kpa bu nùn gem kookoosu sōəsi ka bεεε.

²² Bwisigii u ra kpī u du tabu durəbun wuuə, kpa u ben dam bua mε ba naane sãa.

²³ Wi u ra win yara nεnε u tii nəni swāaru gbarammewa.

²⁴ Wi u tii sue u ra gāa dabinu yaa kasikiwa, kpa tii suabu bu sōəsira win kookoosu sɔɔ.

²⁵ Yikuron bine ya ra nùn gowa yèn sō u ku ra sɔmburu ko.

²⁶ Baadomma gabu ba ra n wāawa bine sɔɔ, adama gemgii u ra kpuro wēwa sere u tii duari.

²⁷ Tən kōson yākuru ta ku ra Gusunə wēre. Kaa sere gere te u ka bwisiku kōsunu mɔ?

²⁸ Ba ku ra weesugiin seeda dibu wure, adama wi u seeda dimə ye u nua ka gem, ba koo de u gari gere n ka tε.

²⁹ Tən kōso u ra n sãawa nge wi u naane mə, adama gemgii u ra n yē ma u gea mɔ.

³⁰ Tənun bwisi ka win laakari ka win bwisikunu, yen gaa kun kpē yu Gusunən himba siıya.

³¹ Tənu u koo kpī u win dumi tabu yã geenu sebusia tabun sō, adama Yinni Gusunəwa u ra tənu nasara wē.

22

¹ Yīsi geera dukia baka bεere kere. Bεere ya maa sii geesu ka wura kere.

² Arumanigii ka s̄aro, Yinni Gusunəwa be yiru kpuro kua.

³ Wi u laakari mə wiya ra gbi u k̄sa wa kpa u kuke, adama laakari sarirugii u ra de u ye wəriwa kpa u yen wahala wa.

⁴ Tii kawabu ka Yinni Gusunən nasiarun are s̄awa dukia ka bεere ka wāaru.

⁵ S̄aki ka yēri ra n wāawa tən k̄son swaa s̄ə. Wi u win hunden faaba k̄i, wiya ra n ka yi tondine.

⁶ A bii swaa gea s̄əsio. Û n kp̄ə, u ñ ye derimə.

⁷ Gobigiiwa u ra n s̄aro n̄ma sikerene. Wi u maa bəkuramə u s̄awa wi u n̄n bəkuramən yoo.

⁸ Wi u k̄sa duura, k̄sa u ra ḡē, kpa win dam d̄erebu bu kpe.

⁹ Nuku tiagii u koo domaru wa, domi u ra win d̄ianu ka s̄arobu b̄nu ko.

¹⁰ A tən yaa kasikio giro wunen min di, kpa sann̄su ka sikirin̄su ka w̄ma yu kpe.

¹¹ Wi u ra k̄a win ḡru ga n d̄ere, kpa u n da gari gere ka k̄iru, sina boko u koo ko win b̄rə.

¹² Yinni Gusunə u ra ȳrugiin gere n̄ni doke, adama u ra weesugiin gere s̄əsiwa weesu.

¹³ Yikuro u ra n m̄, u ñ yariə t̄əwə, domi gbee sunə ga w̄a mi, ga koo n̄n go swaa.

¹⁴ Kurə tanən gari yi s̄awa nge suura baka. Wi Yinni Gusunə u ka m̄ru m̄, wiya u koo wəri mi.

¹⁵ Bibu ba ra gari baka kookoosu k̄a, adama s̄eyasiaba bu koo de bu su deri.

¹⁶ Wi u s̄aro dam d̄remə win gobi yi ka kp̄ə, ka wi u gobigii ḡanu k̄mə, be kpurowa ba tii s̄aru kp̄emə.

Kirə bwese bweseka

¹⁷ A swaa tem kp̄iyɔ kpa a bwisigibun gari nɔ. A ka gari yi na nun s̄ɔmɔ s̄amburu koowo. ¹⁸ A yi dokeo wunen ḡɔruɔ kpa a n s̄ɔru s̄aa a ka yi gere. Saa ye s̄ɔ, kaa n nuku dobu mɔ. ¹⁹ Na k̄iwa a Yinni Gusunɔ naane ko. Yen s̄ɔna kon nun gari yi s̄ɔ gis̄ɔn di mam. ²⁰ Na raa nun gari dabinu yorua ȳi s̄ɔ bwisi ka ȳɛra w̄aa. ²¹ Yiya yi koo nun s̄ɔsi geeru s̄ɔsi te kaa naane ko. B̄a n nun ḡaanu bikia, kpa a kp̄i a bu wisi dee dee.

²² A ku s̄aron ḡaanu w̄era win dam sarirun s̄ɔ. A ku maa w̄ɔnw̄ɔndo dam d̄ɔre siri yerɔ. ²³ Domi Yinni Gusunɔ u koo ka bu yina, kpa u be ba ben ȳanu gura go.

²⁴ A ku ka m̄ɔrugii b̄ɔrɔnu ko. A ku maa ka sannɔ k̄iɔ sw̄iina. ²⁵ Kaa ra win daa saari kpa a yina w̄ari.

²⁶ A ku goon dibu mwa a s̄ɔbe. A kun da n w̄aa be ba t̄ambu n̄ɔ mw̄ɛru kuammen wuuru s̄ɔ. ²⁷ Domi à kun m̄ɔ ye kaa k̄asia, baa wunen kpin yeru ba koo t̄ɔruba mwa.

²⁸ A ku wunen ḡberun k̄ɔrɔ susisia a ka googia m̄enne. A ye n̄enuɔ nge m̄e wunen sikadoba ba nun deria.

²⁹ Wi u win s̄amburun asansi ȳɛ, u koo kp̄i u ko sinambun s̄ɔm kowo, kpa u kun maa s̄aa wi u w̄aa b̄akuɔ.

23

¹ Ì n s̄ɔ i dimɔ ka bukuro, a n tii se ka ye a waamɔ wunen wuswaaɔ. ² À n s̄aa dim k̄iɔ, a de a tii n̄ene. ³ A ku win d̄iã geenu bine ko. S̄ɔr̄akudo d̄iã ni, nu s̄awa yina.

⁴ A ku tii n̄ɔwia ko a ka wa a ko dukiaqii. A ku mam yen bwisikunu ko. ⁵ Gobi yi ra doon̄ewa saa ye kaa n̄e, kaa yi m̄ɛeri. N da n s̄awa nge yi kasa m̄ɔ yi ka ȳɔwa nge gunɔ bakeru.

⁶ A ku ḡɔburon d̄ianu di. A ku maa win d̄iã geenu bine ko. ⁷ Domi u s̄awa nge bwisiku ni nu w̄aa win ḡɔruɔ. U koo n̄e, a dio, a n̄ɔruɔ. Adama n ò m̄e win ḡɔruɔ. ⁸ Kaa d̄iã ni sia ni a di mi, kpa gari dori yi a raa n̄un s̄ɔwa yi ko kam.

⁹ A ku ka gari bəko gari ko, domi u n̄ ko n wunen gari gara.

¹⁰ A ku wunen gberun kəwə sara, kpa a ka s̄aro ka gobekugia menna. ¹¹ Domi wi u koo bu məru kəsia u dam mə, u koo maa bu sanna.

¹² A s̄əsiru wuro ka wunen ḡru kpuro te ba nun s̄əsimo. A s̄əsi te ta ȳru mə swaa dakio.

¹³ A ku wunen bii deri a kun n̄n s̄eeyasie. À n ka n̄n sena so, u n̄ gbimə. ¹⁴ Adama à n ka n̄n sena s̄eeyasia, kaa win w̄aru w̄ra ḡribun w̄a yerun di.

Bwisi yi tundo u win bii k̄m̄o

¹⁵ N̄n bii, wunen ḡru ḡn n bwisi kasu, n̄n tii ko na n nuku dobu mə. ¹⁶ Ko na n nuku dobu mə à n da gem gere.

¹⁷ A ku t̄n k̄sobun w̄aru bine ko, adama a n da Gusunə mem n̄w̄e. ¹⁸ Saa ye s̄əra kaa n nuku dobu mə sia. Wunen ȳiyəbu bu n̄ maa kam mə.

¹⁹ N̄n bii, a man swaa dakio kpa a ko bwisigii. A de a n s̄imə swaa s̄ə. ²⁰ A ku du tam n̄robu ka yaka diobun wuuru s̄ə, ²¹ domi ba ra tii s̄aru kp̄ewa. Wi u maa yikuru mə, u koo k̄asu sebe.

²² A wunen tundon gere swaa dakio, domi wiya u nun mara. A ku wunen mero gem sanam m̄e u t̄ko kua. ²³ A gem ka bwisi ka s̄əsiru ka ȳru kasuo, kpa a ku de yen gaa yu nun doonari. ²⁴ Gemgiin tundo u ra n nuku dobu məwa. Wi u bwisigii mara, u ra n b̄ri ȳendu məwa. ²⁵ A wunen tundo ka wunen mero nukuru dorasio.

²⁶ N̄n bii, a man wunen ḡru w̄eyə, a de a n̄n daa saari. ²⁷ A de a n ȳ ma kurə tanə u kari məwa nge suura baka. T̄nusin kurə u maa s̄awa nge d̄kə k̄sa. ²⁸ U ra n t̄mbu ȳəru bw̄eȳe nge gb̄nə kpa u t̄n dabinu ko naane sarirugibu.

Tam n̄ron daa

²⁹ Wara koo hmm ko. Wara koo sən səndu ko. Wara ra n sankinamə kpa u n wurure. Wara ra n mēera waamə kam. Weren nəniya yi ra n sōri. ³⁰ Ma n kun mə be ba tam sine ba mu nərūmə ba tam bwese bweseka mēnamə. ³¹ A ku tam buram mēeri sanam mē mu ballimə nərə sə. Meya mu n mwεebu sē, ³² adama amen biru mu ra sibu dəmwa nge waa dēgia. ³³ Wunen nəni ko n kankam waamə, kpa a n bwisiku kōsunu bwisikumə wunen gōru. ³⁴ Kaa siruku nge wi u kpī nim wōkun suunu sə. Kaa maa tirera nge wi u goo nimkuun beku sərītia neni. ³⁵ Kaa gere a nε, ba nun so adama n n nun due. Ba nun dāa kpasira, wunen gam kun maa nun dumə. Domma kaa dom se, a ka maa mu kasu a nə.

Bwisigii ka tən kōso

24

¹ A ku tən kōsobun wāaru binε ko. A ku kīa a n ka bu wāa. ² Domi ba ra kāwa ba n təmbu dam dōremə, kpa ba n gerumə kōsa ye ba koo ko.

³ Lasabuwa ba ra ka yenu bani. Bwisiya ba ra ka ge tāsīsie. ⁴ Yēra ba ra ka gen dia gāa geenu ka arumani yibie.

⁵ Wi u bwisi ka yēru mə, wiya u dam mə. ⁶ N weene a lasabu ko a sere tabu da. Tən dabinun bwisi kēε geeru ta koo de a nasara wa.

⁷ Gari bəkə kun kpē u bwisin asansi gia. Yen sōna u n kpē u gari gere mi ba sirimə.

⁸ Wi u ra n kōsa bwisikumə u koo yīsiru yari kōsan kobu sə. ⁹ Gari bəkən bwisikunu ra n durum wuwawa. Wi u ra maa tōnu yaakoru ko, ba ra n nūn tusawa.

¹⁰ À n tēmanabu kpana wahala sə, a wunen dam sariru sōsiwa mi.

¹¹ A kookari koowo a be ba n gāanu kue wəra be ba ka də bu go. ¹² Kaa kpī a weesu ko a nε, a n yē ye n

koora, adama Gusunə u yē ye n koora, domi u ra tənun gōru wēeri. U mēera kpuro ye a mə. U koo baawure nùn win kookoosun are wē.

¹³ Nən bii, a tim dio, domi tim mu wā, mu koo maa nun dore. ¹⁴ Nge mēya bwisi yi ko n wā wunen wāaru sə. À n yi dendimə, kaa kpī a n nuku dobu mə. Kaa n maa yīiyəbu mə wunen sian sō.

¹⁵ A ku gemgiin yenu yina beria. A ku win wāa yeru wəri a mwa. ¹⁶ Gemgii u ra wərumε kpa Gusunə u nùn seeya, adama tən kōso, nōni swāaru ta ra nùn kamiewa.

¹⁷ A ku de wunen gōru gu dora wunen yiberε ù n wəruma, n̄ kun mε ù n sōkura. ¹⁸ Domi Gusunə ù n wa mε, sərəkudo u koo win məru wuna win min di.

¹⁹ A ku tii nəwia ko kōsan kowobun sō. A ku maa ye ba mən binε ko. ²⁰ Domi kōsan kowobu ba n̄ gāanu wasi sia. Ben wāara koo kpewa tumaru nge fitila ge ga gum kpa.

²¹ Nən bii, a de a Yinni Gusunə ka sina boko nasia. A kun wāa be ba bu seesimən wuurə. ²² Domi ba koo kam kowa subaru sə. Goo kun maa yē sēyasia bi Gusunə ka sina boko ba koo bu ko.

Bwisigibun bwisi kēru

²³ Wee ye bwisigiba maa gerua. Ba nεε, siribun saa sə, a ku goon nōnu mēeri. ²⁴ Wi u tən kōso gem wē, tambu ba koo nùn bōrusi, ²⁵ adama wi u nùn sēyasia u ko n wāa doo nəru sə, kpa tambu bu nùn domaru kua.

²⁶ Wi u ra nun gem sō, kīi geera u nun sōosi mi.

²⁷ A de a n gberu mə kpa a n yē mε kaa kpī a tii diisia a sere yenu swī.

²⁸ A ku wunen beruse seeda weesugia diiya. A ku nùn nōni wōke ka wunen gari. ²⁹ A ku maa nεε, kaa nùn kua nge mε u nun kua. Kaa nùn kōsia nge mε win daa ya nε.

Yikuron daa

³⁰ Sōo teeru na sara yikuro gari bəkə goon resem gbaarə. ³¹ Ma na deema sāki ka yaka kōsusa su kpiimə

baama, ma ten kara ye u kua ka kpenu ya wǝruka. ³² Ma na ye mǝera ka laakari, yera na bwisi dǝba mi. ³³ Na wa à n kpuna ma a dom mǝndu kua a dweeya fiiko a kun sǝmburu kue, ³⁴ sǝaru ta koo nun deemawa nge gbǝnǝ, kpa yǝaru tu nun wǝri nge swaa diobu.

25

¹ Salomǝn mǝnnu ganu wee, ni Esekiasi, Yudaban sina bokon tǝmbu ba mǝnna.

Mǝnnu bwese bweseka

² Sa ra Gusunǝ bǝere wǝ yǝn sǝ u ra gǝanu ko ni sa n kpǝ su tubu. Sa ra sinambu bǝere wǝ yǝn sǝ ba ra gǝanu wǝeri.

³ Nge mǝ sa n yǝ mi wǝllun gunum mu yǝ ka mi tem dukum mu yǝra, nge mǝya sa n maa sinambun gǝrusu yǝ.

⁴ Bà n sisun disinu sǝwa, seko u koo kpǝ u ka su gǝa buranu ko. ⁵ Nge mǝya bà n tǝn kǝsobu wuna sina bokon bǝkun di, win bandu ta koo dam ko gem sǝ.

⁶ A ku tii sua sina bokon wuswaaǝ. A ku tii bukuron ayeru wǝ, ⁷ domi n buram bo bu nǝǝ, a sinǝ mini, ka sere bu nǝǝ, a seewo min di, wi u nun keren wuswaaǝ.

⁸ À n kǝsa gaa wa, a ku sǝnda a ka ye da siri yerǝ, domi bà n deema ya n sǝa gem, kaa sekuru wa.

⁹ Ì n sanna ka goo, i nǝsinǝ ka wi, adama a ku goon asiri gere, ¹⁰ domi ù n ye nua, u koo nun sekuru doke kpa wunen yǝsiru tu sankira.

¹¹ Gari yi ba gerua saa ye n weenǝ, yi sǝawa nge gǝa ni ba buraru kua ka wura n kun mǝ ka sii geesu.

¹² Bwisigiin kirǝ ya sǝawa nge wuran taabu n kun mǝ wuran saba, wi u ye swaa dakin mi.

¹³ Nge mǝ yam susurun sanam, nim mu ra tǝnu dam kǝ, nge mǝya sǝmǝ naanǝgii u ra win yinni nukuru yemiasie.

¹⁴ Wi u tii sue, kēε ni u ñ wēn sō, u sāawa nge woo ka guru wiru te ta ku ra ka gura nε.

¹⁵ Suuru ka temanaba ba ra ka siri kowobu kamie. Gari doriya yi koo ben gōma dwiiyasia.

¹⁶ Æ n tim wa a ku mu di mu nun kera, kpa a ku ra debu a mu sia. ¹⁷ Nge mēya a kun da wunen bōrō bere kiri kiri kpa u ku raa nun tusi.

¹⁸ Wi u win beruse gari weesugii manimō, u yēro kōsa kuammewa, nge mε bokuru ñ kun mε takobi ñ kun mε sēu ga ra tōnu mēera ko.

¹⁹ Æ n naane sarirugii naane kua nōni swāarun sanam, ya sāawa kari nge wi u kona barō u ka yaa temmō, ñ kun mε nge wi u ka nō barō tem tāsīmō.

²⁰ Æ n nuku sankiro womu kuammε, ya sāawa nge a win yaberu potamō puran sanam ñ kun mε a gem dokemō win boo sō.

²¹ Gōōru tà n wunen yibere mō, a nùn dīanu kēεyo u di. Nim nōru gā n nùn mō, a nùn nim kēεyo u nō, ²² domi n sāarewa a nùn dōō sōbimō. Yinni Gusunō u koo maa nun yen kōsiaru wē.

²³ Nge mε sōō yēsān nōm geun woo ga ra ka gura nε, nge mēya maa wīinaa ya ra tōnun mōru seeye.

²⁴ N buram bo a n wāa wunε turo dii piibu sō, ye kaa n ka wāa dii bakaru sō ka kurō nōō gōmunugii.

²⁵ Labaari gea ye ya na tontonden di, ya ra tōnu dorewa nge nim mε tōnu u nōra sanam mε nim nōru ga nùn mō.

²⁶ Gemgii wi u dera tōn kōso u nùn daa tie, u sāawa nge dōkō yèn nim ba kōruka.

²⁷ Nge mε n ñ wā tōnu u tim gōm di too, nge mēya n ñ maa wā tōnu u yīsiru kasu.

²⁸ Wi u ku ra kpī u tii nene, u sāawa nge wuu ge ga ñ gbāraru mō.

Gari bakasun daa

26

¹ Bεεε ye ba gari bəkə wεεmə, ya sāawa nge gbeburu wuburun saa səə, n̄ kun mε gura ye ya nεmə gεēbun saa səə.

² Nge mε gunə ga ra n yḏəwa ga kun sine gam, nge meya bə n tən̄u bḏrusi wi u kun gāanu kue, ya ku ra n̄n̄ di.

³ Sena ya wāawa ketekun sḏ. Yaruka ya maa wāawa duman sḏ. Ma bokura wāa gari bəkən sḏ.

⁴ A ku gari bəkə gari wisi ka gari baka gari, kpa a ku ra ko nge wi. ⁵ A gari bəkə wisio nge mε win gari bakara nε, kpa u gia ma u n̄ bwisi mə.

⁶ Wi u gari bəkə ka gari gḗra, u sāawa nge wi u tii naasu bura, domi u koo wahala wa.

⁷ Nge mε yemən̄ naasu su n̄ arufaani mə, nge meya gari bəkən̄ məndu ta n̄ arufaani mə.

⁸ Wi u gari bəkə siaramə u sāawa nge wi u kperu bəkumə kpurantεeru səə u sere kara.

⁹ Gari bəkə wi u məndu mḏ u sāawa nge tam nḗro wi u sāka neni u fiamə.

¹⁰ Yinni wi u gari bəkə səmburu sua, u sāawa nge ten towo wi u təmbu tweemə.

¹¹ Nge mε ye bḏḏ ga sia, ga ra maa wure gu ye di, nge meya gari bəkə u ra wure u win gari baka kookoosu ko.

¹² À n̄ goo wa wi u tii doke bwisigii, a n̄ yē ma gari bəkə u n̄n̄ sanə kere.

Yikuron daa

¹³ Ye yikuro u koo ka yari tḗwə, u ra nεewa, gbee sunə ga wāa swaaə.

¹⁴ Nge mε gambo ya ra n sikerenamə yen sḗretii səə, nge meya yikuro u ra n̄ kpī u n̄ tεerimə win kpin yeru wəllə.

¹⁵ Baa ù n̄ dīanu wa ya ra n̄ mam ka n̄n̄ sēwa u ka nu da nḗwə.

¹⁶ U ra n̄ maa tamaa u bwisigibu nḗəba yiru bwisi kerewa be ba ra gari wisi dee dee.

Mɔnnu ganu

¹⁷ À n gari wɔri yi yi ñ nun wa, n sãawa nge wi u bɔɔn swaa gaba sanam me ga duka doonɔ.

¹⁸⁻¹⁹ Wi u win winsim nɔni wɔkumɔ u mɔ, na ka nun dweebu mɔwa, yɛro u sãawa nge wiuro wi u dɔɔ ka sɛenu ka dɔɔ kpenu kɔɔmɔ ni nu koo tɔmbu go.

²⁰ Dãa yà kun wãa dɔɔ sɔɔ, dɔɔ u ra gbiwa. Nge meya kɔrumɔtɔ kowo ù kun wãa sannɔ sari.

²¹ Nge me dɔɔ gɛsu su ra de dɔɔ yɛɛ yi n wãa, kpa dãa yu de dɔɔ u n wãa, nge meya nɔɔ gɔmunugii u ra sannɔ dɔɔ susi.

²² Kɔrumɔtɔ kowon gari yi sãawa nge dĩa duro ni tɔmba kata mɔ.

²³ Gari dori yi yi tɔnun gɔru kɔsu berua, yi sãawa nge sii geesun bisu si ba mani sɔndu sɔɔ.

²⁴ Wi u tɔnu tusa u ra tii gɔsiewa win gari gerubun di u n tɔmbu nɔni wɔkumɔ. ²⁵ Baa ù n gari gerumɔ ka kĩru, a ku yi wura, domi win gɔruɔ kɔsa ya yiba mam mam. ²⁶ Baa ù n bwisi mɔ u ka win tusiru bere, ka me, win nuku kɔsuru ta koo sɔɔsira tɔmbun suunu sɔɔ.

²⁷ Wi u suura gbemɔ, wiya u koo ye wɔri. Wi u maa kperu bimiamɔ, wiya ta koo sɛre.

²⁸ À n tɔnu weesu kua, a nùn tusawa mi. Murafitiru ta ra ka kam kobu nɛwa.

27

¹ A ku tororu so sian sɔ, domi a ñ yɛ ye tɔɔ te, ta koo nun marua.

² A ku tii siara, adama a de goo u nun siara.

³ Kpenu ka yanim bunu, adama gari bɔkɔn mɔru ya bunum kere me.

⁴ Mɔru ya dam mɔ, adama wara u koo yɔra u nisinu ma.

⁵ Gerusibu bu kĩru kere te ta ñ sɔɔsiramo.

⁶ Kpaasi wi u nun gerusi u sãawa bɔrɔkini, adama tɔnu ù n win yibere bɔkasi u nùn nɔni wɔkumɔwa.

⁷ Wi u deba u ra mam tim dibu yinewa, adama wi gǝǝra mǝ u ra siarewa baa ye ya sosu.

⁸ Wi u wasam gariru yara tem tukumǝ, u sǝawa nge gunǝ ge ga gen sokuru deri ga bǝsu.

⁹ Nge mε turare ka gum sawaram mu ra tǝnu nuku dobu wǝ, nge meya kpaasin bwisi kǝru ta ra n do.

¹⁰ A ku wunen bǝrǝ ka wunen tundon bǝrǝ biru kisi. À n wǝa wahala sǝǝ, a ku somiru kaso da wunen dusin mi, domi wunen beruse u koo nun somi n kere wunen dusi wi u toma.

¹¹ Nən bii, a de a tii nene, kpa na n nuku dobu mǝ. Baa wi u man wǝibu seewa, kpa n kpǝ n nǝn wisi.

¹² Wi u laakari mǝ wiya u ra kǝsa wa ye ya wee kpa u kuke. Wi u kun maa laakari mǝ u ra dewa u ye wǝri kpa u nǝni sǝǝra.

¹³ Goo ù n sǝǝ goo swaa gbiiya u ka dibu sua wunen mi, a wi u yǝro gbiiya min yaberu tǝruba mǝǝ.

¹⁴ Goo ù n win winsim tǝbura ka dam buru buru yellu, win tǝbiri bi, bu ko n sǝawa nge bǝri.

¹⁵ Tǝn kurǝ nǝǝ gǝmunugii u sǝawa nge guru nim mε mu dǝakumǝ mu ù yǝramǝ. ¹⁶ Wi u kǝ u nǝn yǝrasia u sǝawa nge wi u kasu u woo yǝrasia, ù kun mε u gum yarum nene win nǝmǝǝ.

¹⁷ Nge mε sisu su ra sisu nǝǝ dǝre, nge meya tǝnu u ra tǝnusin daa sǝmε.

¹⁸ Wi u dǝru nǝǝri, wiya u koo ten marum di. Wi u maa win yinni nǝǝri, u koo bεεre wa.

¹⁹ Nge mε tǝnu ra win wuswaa wa nim sǝǝ, nge meya u ra win daa wa win gǝruǝ.

²⁰ Nge mε gǝribun wǝa yera ku ra debu, nge meya tǝnun bine ku ra kpe.

²¹ Dǝǝwa ba ra ka wura ka sii geesu sǝwe, adama tǝnun daawa ba ra ka nǝn siri.

²² Baa à n gari bəko doke sorə a suna nge dĩa bima, win gari bakara kun kpeemə.

²³ A de a n wunen yaa sabenun bukata yē sāa sāa, kpa a n da nu nəəri, ²⁴ domi dukia ku ra n wāa tənun nomaə sere ka baadommaə. Meya maa bwese teeru ta ku ra n bandu dii sere ka baadommaə. ²⁵ A taka gēeyə gberə kpa a yakasu gē guunun gāarə yaka kpaasu su sere kpi. ²⁶ A tii yānu kuo ka wunen yāanun sansu kpa a gberu dwe ka wunen bonun gobi. ²⁷ Wunen bonun bom mu koo turi a ka wunen tii ka wunen yenu diisia, kpa a maa ka wunen səm kowo tən kurəbu nəəri.

28

¹ Wi u kōsa mə u ra duka suwa baa goo ù kun nùn gire. Adama wi u kun gāanu kue, u ra n tororu sōwa nge gbee sunə kpembu.

² Təmbu bə n seesinamə tem səə, ben kparoba ba dabi, adama sina boko wi u bwisi ka laakari mə, win tem mu ra n wāawa bəri yendu səə.

³ Sina boko wi u ra təmbu dam dəre u sāawa nge guru baka ye ya ra dīanu sanku.

⁴ Be ba Gusunən wooda yina, tən kōsoba ba dam kēmə, adama be ba ye mem nəəwammε ba tən kōsobu yinaməwa.

⁵ Tən kōsobu ba ku ra gem swaa tubu, adama be ba ra Yinni Gusunə mem nəəwen mi, kpuro ra bu yeeriwa.

⁶ N buram bo a n sāa sāaro kpa a n daa gea mə, ye kaa n ka sāa gobigii kpa a n daa kōsa mə.

⁷ Wi u Gusunən wooda mem nəəwammε u sāawa bii bwisigii, adama wi u tən beretekeba swīi, sekura u ra ka win tundo naawε.

⁸ Wi u ra təmbu gobi bəkure u nim doke too, win arumani ya koo wurawa wi u sāarobun wənwəndu mən mi.

⁹ Wi u yina u Gusunən wooda swaa daki, Gusunə u ra yëro yinəwa sere ka win kanarə.

¹⁰ Wi u taare sarirugii suremə swaa kōsa səə, wiya u koo wəri yina ye u bəri səə. Adama be ba gem swīi, beya ba koo gea wa.

¹¹ Gobigii u ra n tamaa u bwisi mōwa, adama sāaro bwisigii u koo kpī u yi tubu.

¹² Gemgibu bā n tem kpare, təmbu kpurowa ba ra beere wa, adama n n tən kōsobun na, təmbu kpuro ba ra duki suwa bu kuke.

¹³ Wi u win toraru tii marisi, u n kooramə, adama wi u te tuuba kua, ma u te deri, Gusunə u koo yëro suuru kua.

¹⁴ Doo nərugiiwa wi u Gusunə nasie baadomma. Wi u ma gōru bəbia u koo wahala wa.

¹⁵ Sina boko wi u təmbu dam dəremə, u sāawa nge gbee sunə n kun mə nge yaa gəba gaa.

¹⁶ Wirugii wi u kun bwisi mə, u ra təmbu dam dərewa, adama wi u win dukia wa ka swaa gea, win banda ta ra te.

¹⁷ Wi u tənə go, win tiin sikirəwa u duka dəə. Goo u ku raa nən yōrasia.

¹⁸ Wi u daa gea mə, u ko n wāawa bəri yəndu səə, adama wi u swēē kōsi yiru swīi, u koo kōəra yen gaa səə.

¹⁹ Wi u ra gberu wuku, u ko n dīanu yibawa, adama wi u kam naa gire, sāara ta koo nən deema.

²⁰ Naanegii u koo domaru wa too, adama wi u kasu u gobi ko fuuku, u n kōsa biamə.

²¹ N n weene a tənə gem wē win nənə nasiarun sō, adama gabu ba ra ko mə yən sō ba bu dīa dōka kā.

²² Binegii u ra n kīwa u arumani wa fuuku, kpa u kun tamaa sāara koo nən deema.

²³ Wi u tənə gerusimə, ba ra nən siare amen biru n kere wi u ra tənə fufu ko.

²⁴ Wi u win tundo ka win mero gbenimǎ, ma u nɛɛ, ye ya kun toraru, wi ka swaa dio ba nɛwa.

²⁵ Wi u ra n win tiin arufaani kasu, u ra sannɔsu seeyewa, adama wi u Gusunǎ naanɛ doke u koo kuurawa.

²⁶ Wi u win tiin bwisi naanɛ sǎa, u sǎawa gari bǎkǎ, adama wi u laakari mǎ, u ko n wǎawa bǎri yendu sǎɔ.

²⁷ Wi u ra sǎarobu nǎɔri ka nuku tia, u ñ gǎanu biamǎ, adama wi u ka bu gǎbu, u koo bǎri wa.

²⁸ Tǎn kǎsobu bǎ n bandu di, tǎn dabira ra kuku yeru kasuwa, adama bǎ n bu fuka, gemgiba ba ra bandu di.

29

¹ Wi u ra gerusibu yinɛ, u koo kam kowa mam mam subaru sǎɔ.

² Ma gemgiba dabi tem sǎɔ, tǎmba ra n nuku dobu mǎwa, adama tǎn kǎso ù n tem kpore, tǎmbu kpurowa ba ra n weeweenu mǎ.

³ Bii wi u bwisi kasu, u ra win tundo nuku dobu wǎwa. Wi u ra n kurǎ tanǎbu gasirimǎ, u win arumani sankumǎwa.

⁴ Sina boko wi u win tem kpore gem sǎɔ, u ra mu kuurasiewa. Adama wi u nǎm biran kǎnu mwaamǎ, u ra mu kam koosiewa.

⁵ Wi u win beruse fufu mǎ, u nùn yina beriammewa.

⁶ Tǎn kǎsobu ba ra yina mwaarewa ben tiin daa sǎɔ, adama gemgibu ba ra n nuku dobu yibawa.

⁷ Gemgii u ra n yǎ ye n weenɛ bu sǎarobu kua, adama tǎn kǎso kun yen bwisi mǎ.

⁸ Tǎn yaa kasikiobu ba ra de wuu gu burisirawa, adama bwisigibu ba ra tǎmbun mǎru suresiewa.

⁹ Bwisigii ù n gari bǎkǎ siribu soka, u yǎewa? U mǎru kuawa? Baa ñ n meren na, u ñ bin asansi wasi.

¹⁰ Tǎn gowobu ba ku ra gemgii kǎ, adama gemgibu ba ra n kǎwa win wǎaru tu daka da.

¹¹ Gari bõkõ u ra win mõru teriewa yande, adama bwisigii u ra tii nenewa gina.

¹² Sina boko ù n da weesu swaa daki, win sina bwāabu ba koo kowa tən kōsobu.

¹³ Sāaro ka wi u ra tōnu dam dõre, ba gāa teenu mō ni nu ñ wunane. Niya, Yinni Gusunõwa u ben baawure yam waasiamõ.

¹⁴ Sina boko wi u ra bwēebwēe siri dee dee, win banda koo dakaa da.

¹⁵ Sena ka seeyasiabu bu ra tōnu bwisi kē, adama bii wi ba maari u tii kpare, win mero u koo sekuru wa.

¹⁶ Mi tən kōsoba dabia, miya durum da kpēye, adama gemgibu ba koo tən kōso ben kam kobu wa.

¹⁷ A wunen bii seeyasio kpa u nun wērasia kpa a n nuku dobu mõ.

¹⁸ Tõmbu bà kun Gusunõn nõ nõmõ, ba ra tii yõsuwa daa bereteke sõ, adama doo nõrugiba be ba Gusunõn wooda mem nõwammẽ.

¹⁹ N ñ ka gari ba ra yoo seeyasie, domi baa ù n nua, u ñ yi mem nõwammẽ.

²⁰ Ma tønun gari kun asansi mõ, a nùn garisio gari bõkõ.

²¹ Yoo wi ba ñ ka bõbõm kue saa piiburun di, u ra n tamaa u sãawa yinnin bii.

²² Wi u mõru mõ, u ra sannõsu seeyewa. Meya wi u ra mõru se fuuku u ku ra toranu kpe.

²³ Tii suabu bu ra tōnu kawewa, adama wi u tii kawe, u ra bēere wawa.

²⁴ Wi u ka gbenõ nõ tia sãa, u tii kōsa kasuammewa, domi u yē ma bõri yi wi sisie. Ka mē, u yinamõ u gem gere.

²⁵ À n tønun geren berum mõ, kaa n wãawa kari baka sõ, adama à n Gusunõ naane sãa, u koo nun kōsuwa.

²⁶ Tõn dabira ba ra kã ben yinni u ka bu nõnu geu mēeri, adama Gusunõwa u ra baawure wē ye n ka nùn weene.

²⁷ Gemgibu ba ku ra wee kowobu kã. Meya maa tən kōsobu ba ku ra gemgibu kã.

Agurin gari

30

¹ Aguri, Yaken biin gari wee yi u gerua Itieli ka Itieli ka Ukalin sō.

² U nɛɛ,
geema nɛna na gari bakaru bo tɔmbu sɔɔ.

Na ñ tɔnun bwisi mə.

³ Goo kun man bwisi kēere
yi yi koo de n Gusunɔ Dɛero gia.

⁴ Wara u wɔllu daare.

Wara u saramare wɔllun di.

Wara u woo nɔma nɛnure.

Wara u nim kurusire win yānu sɔɔ.

Wara u tem nɔɔ bura yenu kua.

Amɔna win yīsiru. Amɔna win biin yīsiru. A yē?

⁵ Gusunɔn nɔɔ mwɛenu kpuro nu naanɛ mə. Wi u kukua win mi, u sãawa yēron tarakpe. ⁶ A ku gari gɛɛ sosi win gari sɔɔ. À n kua mɛ, a weesu kuawa, kpa u nun sɛɛyasia.

⁷ Yinni Gusunɔ, gāanu yiru yeniwa na nun kanamɔ. A man nu kēeyɔ na n nu mə sere n ka gbi. ⁸ Niya, a ku de na n sãa wee kowo, kpa n ku tɔmbu nɔni wōke. A ku maa de na n sãa sãaro ñ kun mɛ gobigii. A gesi man wēeyɔ ye kon di na n ka wãa. ⁹ Domi nã n arumani wa too, kon nun siki n nɛɛ, wara ra n wunɛ, Yinni Gusunɔ. Meya nà n maa kua sãaro, kon da n gbeni kpa n wunen yīsiru sanku.

¹⁰ A ku sɔm kowo gari weesugii mani win yinnin mi, kpa u ku raa nun bōrusi, kpa bōri yi, yi nun di.

¹¹ Gaba wãa ba ra ben tundo bōrusiwa kpa bu ben meron kōsa gere.

¹² Gaba wãa ba ra n tamaa ba dɛere, adama ba ñ dɛere.

¹³ Gaba wãa ba ra n tii sue kpa ba kun goo gara.

¹⁴ Gaba wãa ben donnu nu sãawa nge takobi, ma ben baa saburosu su sãa nge woba bu ka wõnwõndobu ka sãarobu wõri bu ben yãnu gura.

Mõnnu ganu

¹⁵⁻¹⁶ Kõkõ te ta ra yem nõ ta wõndiaba yiru mõ be ba ra soku, a sun wẽema, a sun wẽema. Gãanu nne gaa wãa ya ku ra debu. Niya, gõribun wãa yeru, ka tõn kurõ wĩro, ka tem gbebum, ka sere maa dõõ wi u ku ra nee, u den deba.

¹⁷ Wi u win tundo yaakoru mõ ma u win mero gema, gunõ bakeru ta koo win nõni wõwa, kpa yaberekunu nu win yaa di.

¹⁸⁻¹⁹ Gãanu itawa nu wãa ni nu ku ra man yeeri, niya nge me gunõ bakeru ta ra n ka yõõwa, ka nge me waa ya ka sĩimõ kpee saara wõllõ, ka nge me goo nimkuu ga ka sĩimõ nim wõku wõllõ. Gãanu nneese maa wãa, niya kĩi te ta ra tõn durõ sure tõn kurõn mi gia.

²⁰ Kurõ tanõ ù n sakararu kua u kpa, u ra woburewa kpa u nee, u ñ kõsa gaa kue, kpa u n sõ nge wi u di u kpa u nõ wokamõ.

²¹⁻²³ Gãanu nnewa ya wãa ye ya ku ra ka tõmbu naawe. Niya,

yoo ù n kua sina boko, ka gari bõkõ ù n di u deba, ka kurõ wi ba gõburu wa ù n durõ wa, ka maa tõn kurõ yoo wi u win yinni durõ mwaari.

²⁴ Yee bwese piiminu nne yi wãa yi yi bwisi mõ too.

²⁵ Gbiikaa tani. Yi ñ dam mõ adama yi ra yin dĩanu gurewa gẽebun saa sõõ.

²⁶ Yiruse, yaa gaa ye ya ka saataburu ne ye ba ra soku damaa. Ya ñ dam gam mǎ, adama ya ra yen wǎa yeru kowa guurǎ.

²⁷ Itase twee. Yi ñ sunǎ mǎ, adama ka mε, yi ra yariwa wuu wuuka.

²⁸ Nnese bǎsu. Kaa kpĩ a ge mwa, adama ga ra kpĩ gu du sere sinambun dii sǎwǎ.

²⁹⁻³¹ Hunde koni nne gεε wǎa yèn sanum mu nanum mǎ. Niya,

gbee sunǎ ge ga yεε kpuro bwisi kere,
ga ku ra maa biru wure goon wuswaan di,
ka goo dǎo ge ga wiru yǎrasie,
ka boo kinε yeburu te ta ra sannε,
ka sina boko wi u wǎa win tabu kowobun suunu sǎo.

³² À n tii wǎlle sua, a gari baka kookoosu kuawa. Ma a kǎsa bwisika a de a wunen nǎo kpĩ. ³³ Domi bà n bom swē, mēn gum mu ra gerewa. Bà n tǎnun wēru so, yema mu ra yari. Meya maa à n tǎnun mǎru seeya, sannǎwa ya koo ma.

Ba sina boko bwisi kēmǎ

31

¹ Bwisi yi Lemuēli, Masan sina boko u wa saa win meron min di. U nεε, ² nen bii, wunε wi na yiira na mara, a man swaa dakio. Wunε wi na kana nen kanaru sǎo, a swaa tem kpīiyǎ a nǎ. ³ A ku de tǎn kurǎbu bu wunen dam kpe. A ku de tǎn kurǎ be ba sinambu kam koosia bu nun daa kǎsa tie. ⁴ Lemuēli, a de a n yeni yē. N ñ weenε sinambu bu tam nǎ. N ñ weenε wirugibu bu tam bǎbǎm kasu. ⁵ Domi bà n mu nǎra, mu koo bu go kpa bu duari bu wooda swīi, kpa bu sǎarobu gem bira. ⁶ I be ba gǎo dǎo ka sere maa sǎarobu tam bǎbǎm wēyǎ bu nǎ. ⁷ Bà n nǎra kpa bu ben sǎaru ka nǎni swǎaru duari. ⁸ Adama wunε, a seewo a be ba ñ kpē bu gari gere yǎra ka sere maa be ba ñ somiǎ mǎ.

⁹ A ka bu yinɔ kpa a bu siria dee dee. A ka wɔnwɔndobu ka sere maa s̄arobu yinɔ.

Kurɔ geon daa

¹⁰ Kurɔ geon waabu bu ñ s̄ē? Domi win beere ya wuraba kere.

¹¹ Win durɔ ra n nùn naane s̄awa, u ñ s̄aru wasi.

¹² Win w̄aarun t̄onu kpuro s̄ɔ, gea u ra win durɔ kue, n ñ m̄ k̄sa.

¹³ U ra w̄esu kasu u tari. U ra n n̄oman s̄amburu m̄ ka nuku tia.

¹⁴ U ra win d̄ianu waamewa saa mi n toman di nge goo nimkuu ge ga tenkuru m̄.

¹⁵ U ra sewa saa m̄in di yam kun s̄aram kpa, u ka win yenugibu d̄ianu kua, kpa u win w̄andiaba s̄oma b̄onu kua.

¹⁶ U koo tem kasu u dwe u kara ko, kpa u ka win tiin kiarun are res̄em d̄aa binu dwe u duure mi, ni nu koo ma.

¹⁷ U ra win s̄amburu kowa ka dam. U ku ra w̄ere.

¹⁸ Ye u m̄ kpuro u ra n yen arufaani ȳē. U ra n s̄amburu m̄ sere ka w̄kurɔ.

¹⁹ U ra n tarim̄.

²⁰ U ra s̄arobu k̄ēru w̄ē.

²¹ U ñ woorun saan berum m̄ win yenugibun s̄o domi be kpuro ba woorun yabenu m̄ win s̄amburun s̄o.

²² Wiya ra ȳanu doke ni ba kua ka beku n̄oniginu, kpa u maa kpin yenun bekunu ko.

²³ Ba ra win durɔ beere w̄ē ù n sina ka wuun guro gurobu sannu.

²⁴ U ra yabenu ka s̄ekatii ko u tenkuba d̄are.

²⁵ Dam ka beereewa u ra n sebua nge yaberu. U ku ra wurure sian bukatan s̄o.

²⁶ Laakari s̄ɔra u ra n̄ɔ wukie, kpa u n t̄ambu bwisi k̄ēm̄ ka k̄iru.

²⁷ U ra win yenu n̄oni dokewa kpa u n ȳē ye ya kooram̄ ge s̄ɔ. U ñ yikuru m̄.

²⁸ Win biba ra nùn siare, ka win durøn tii, kpa durō u n m̀, ²⁹ kurō dabinu ba sãa kurō geebu, adama wuna a kere.

³⁰ Wasin buram mu ò naane m̀, wuswaan buram mu ra maa doone, adama kurō wi u Yinni Gusunə nasie, wiya ba koo siara.

³¹ I de u win noman sɔmburun are wa kpa baawure u nùn siara ten sã.

Bibeli Gusunɔn Gari

The Holy Bible in the Baatonum language of Benin, also called the Bariba language

copyright © 2013 SIM

Language: Bariba (Baatonum)

Translation by: SIM International

Bariba, Bibeli Gusunɔn Gari

This translation, published by the UEED/SIM au Benin, was published in 1996.

If you are interested in obtaining a printed copy, please contact the SIM at SIM, BP 15, Parakou, Benin.

This translation text is made available to you under the terms of the Creative Commons License: Attribution-Noncommercial-No Derivative Works. (<http://creativecommons.org/licenses/by-nc-nd/3.0/>) In addition, you have permission to port the text to different file formats, as long as you do not change any of the text or punctuation of the Bible.

You may share, copy, distribute, transmit, and extract portions or quotations from this work, provided that you include the above copyright information:

You must give Attribution to the work.

You do not sell this work for a profit.

You do not make any derivative works that change any of the actual words or punctuation of the Scriptures.

Permissions beyond the scope of this license may be available if you contact us with your request.

This translation is made available to you under the terms of the Creative Commons Attribution-Noncommercial-No Derivatives license 4.0.

You may share and redistribute this Bible translation or extracts from it in any format, provided that:

You include the above copyright and source information.

You do not sell this work for a profit.

You do not change any of the words or punctuation of the Scriptures.

Pictures included with Scriptures and other documents on this site are licensed just for use with those Scriptures and documents. For other uses, please contact the respective copyright owners.

2014-09-10

PDF generated using Haiola and XeLaTeX on 27 Sep 2019 from source files dated 26 Jun 2019

00601790-b883-5da1-83f2-d05a7fa289a8